

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Zaključna projektna naloga

ZAPOSLOVANJE TUJCEV V REPUBLIKI
SLOVENIJI V PREVOZNIŠTVU

Dalibor Vignjević

Koper, 2008

Mentor: izr. prof. dr. Zvone Vodovnik

POVZETEK

Delodajalci v prevozniki dejavnosti se poleg najrazličnejših izzivov sodobnega poslovanja in vodenja podjetja vedno znova srečujejo tudi z izzivom iskanja ustreznega in za opravljanje prevozov motiviranega kadra. Prevoznika dejavnost na splošno kaže specifičnost pri zaposlovanju delavcev, saj po podatkih zavoda za zaposlovanje domačih delavcev, ki bi opravljali delo voznika v mednarodnem cestnem prometu, primanjkuje. Delodajalci v tej dejavnosti so zato prisiljeni zaposlovati tujce. Tako se najpogosteje srečujejo s postopkom zaposlitve tujca iz tretjih držav, saj je teh zaposlenih v prevoznikstvu največ. Pri tem pa se srečujejo z omejujočo zakonodajo, dolgimi birokratskimi postopki, dodatnimi stroški in državnimi regulacijami kvot.

Ključne besede: zaposlovanje tujcev iz tretjih držav, prevoznikstvo

ABSTRACT

Employers in transport services today come across many different challenges of modern management as well as challenges to find suitable workers, motivated for working in transport. Transport services are in general specific when talking about employment. According to the Employment service of Slovenia there is a shortage in the number of domestic people, suitable to work as drivers in international traffic. That is why employers are forced to give employment to workers from foreign countries, who mostly come from the third world countries. Here they come across restrictions of legislation, long bureaucratic procedures, additional expenses and national regulation of quotas.

Key words: employment of workers from the third world countries, transport

UDK: 349.22-054.6(043.2)

VSEBINA

1	Uvod.....	1
2	Vsebinska in metodološka opredelitev problema.....	3
2.1	Namen	3
2.2	Raziskovalna vprašanja	4
2.3	Raziskovalne metode.....	4
2.4	Uporabljeni viri	4
3	Zaposlovanje tujcev v Republiki Sloveniji v prevozništvu.....	5
3.1	Opredelitev zaposlovanja tujcev	5
3.1.1	Razlogi in področja zaposlovanja.....	5
3.1.2	Specifičnost prevozniške dejavnosti pri zaposlovanju.....	6
3.2	Pregled zakonodaje in predpisov, ki urejajo zaposlovanje tujcev v Republiki Sloveniji.....	7
3.2.1	Predpisi o tujcih.....	9
3.2.2	Predpisi o zaposlovanju in delu tujcev	10
3.2.3	Različni režimi zaposlovanja tujcev.....	12
3.2.4	Delovno dovoljenje, dovoljenje za prebivanje in vizum.....	13
3.3	Pregled nekaterih zakonskih osnov iz področja prevozništv, ki so posredno povezane s postopkom zaposlovanja tujcev v prevozniški dejavnosti.....	16
3.4	Vloga državnih ustanov pri zaposlovanju tujcev	17
3.4.1	Vloga in naloge zavoda za zaposlovanje (ZRSZ)	17
3.4.2	Vloga diplomatsko konzularnega predstavništva (DKP)	18
3.4.3	Vloga upravne enote (UE).....	18
3.4.4	Vloga drugih organizacij (OZS/GZS, DURS-a, ZZS-j, bank).....	19
3.4.5	Regulacija in kvote.....	19
3.5	Vloga in naloge delodajalca	21
4	Postopki zaposlitve tujca v prevozniški dejavnosti v praksi	23
4.1	Postopki pridobivanja in usklajevanja dokumentacije	23
4.2	Dejanska izvedba prijave delavca in zaposlitev	26
4.3	Postopki podaljšanja delovnih dovoljenj.....	27
4.3.1	Postopek podaljšanja prvega delovnega dovoljenja po štirih mesecih.....	28
4.3.2	Podaljšanje po enem letu in vsakoletno ponovno podaljšanje	29
4.4	Predstavitev časovnega in finančnega okvira prve zaposlitve tujca.....	31
4.5	Predstavitev časovnega in finančnega okvira podaljšanja delovnega dovoljenja.....	34
5	Sklep	39
6	Zaključek.....	41
	Literatura in viri.....	43

Priloge..... 46

TABELE

Tabela 4.1 Časovni in finančni okvir prve zaposlitve tujca – pridobivanje in usklajevanje dokumentacije do prihoda delavca v Slovenijo.....	32
Tabela 4.2 Časovni in finančni okvir prve zaposlitve tujca – dejanska izvedba prijave delavca in zaposlitev	33
Tabela 4.3 Časovni in finančni okvir podaljšanja delovnega dovoljenja po štirih mesecih.....	35
Tabela 4.4 Časovni in finančni okvir podaljšanja delovnega dovoljenja po enem letu.....	36

1 UVOD

Podjetja v vseh gospodarskih panogah – ravno tako v prevozniki dejavnosti – se morajo, zaradi sprememb v tehnologiji in strukturi dela, pojavu globalnega trga, zahtev po vedno večji kakovosti svojih produktov in storitev, pri tem pa morajo težiti še k ohranjanju okolja, s čim manjšim deležem onesnaževanja, spopadati z vedno večjimi izzivi. Poleg vseh izzivov, s katerimi se srečujejo, pa delodajalci v prevozniki dejavnosti zelo občutijo tudi pomanjkanje profila delavcev za zaposlitev tj. voznik v cestnem prometu. Trend povpraševanja po transportu v cestnem prometu (tudi v mednarodnem prometu) je v porastu, delodajalci pa med našimi iskalci zaposlitev ne najdejo primernih in predvsem za to delo motiviranih delavcev. Tako so prisiljeni zaposlovati tujce, pri čemer se srečujejo z omejujočo zakonodajo, dolgimi birokratskimi postopki in državnimi regulacijami kvot.

Čeprav je za Slovenijo značilna dokaj visoka stopnja brezposelnosti, se slovenski obrtniki nenehno srečujejo s pomanjkanjem kadrov. Iz poklicnega in strokovnega izobraževanja jih ni dovolj, kar še zlasti velja za gradbene poklice, šoferje (voznike tovornjakov) in številne druge poklicno usposobljene kadre. Poleg tega nova socialna zakonodaja o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter poostren nadzor nad izvajanjem le-te, še dodatno dviguje potrebe za zaposlitve voznikov v Sloveniji. Zaradi vse bolj očitnega pomanjkanja določenih poklicnih profilov se je pri nas povečalo povpraševanje po tujih delavcih, zlasti po tujcih iz tretjih držav, predvsem z območja nekdanje Jugoslavije, ki so za slovenske delodajalce še najbolj zanimivi.

Slovenski prevozniki so zato prisiljeni zaposliti voznike iz tujih držav; tujce, ki so pripravljene opravljati delo voznika v mednarodnem cestnem prometu. Tako se srečujejo s postopkom zaposlitve tujcev in morajo slediti določenim birokratskim postopkom, ki od njih zahtevajo predvsem lastno angažiranost, čas in seveda tudi stroške.

2 VSEBINSKA IN METODOLOŠKA OPREDELITEV PROBLEMA

Delodajalci se v prevoznih podjetjih pogosto srečujejo s pomanjkanjem primernega profila delavcev – voznik v cestnem prometu – in so zato prisiljeni iskati rešitve z zaposlovanjem tujcev, ki so to delo pripravljene delati. V zaključni projektni nalogi je predstavljeno zaposlovanje tujcev iz tretjih držav vazano na prevozniko dejavnost.

V prvem delu je opredeljena specifičnost prevoznike dejavnosti pri zaposlovanju delavcev ter zaposlovanje tujcev v Sloveniji. Natančneje so predstavljene zakonske osnove na področju zaposlovanja tujcev, ki opredeljujejo to področje. Zanima nas, na kakšen način ga urejajo in kako so z njimi omejeni (ali pa ne) delodajalci. Poleg tega smo poskusili opredeliti tudi vlogo delodajalca in drugih subjektov pri zaposlovanju tujcev.

V drugem delu naloge je skozi finančno in časovno komponento praktično predstavljen postopek zaposlitve tujca skladno z zakonskimi določili. Predstavljen je postopek zbiranja in urejanja ustrezne dokumentacije, ki jo mora delodajalec predložiti; komu mora oddati vlogo; postopek za pridobitev delovnega dovoljenja; postopek pridobitve dovoljenja za prebivanje (v kolikor je to potrebno); postopek prijave in zaposlitev. Ker pa je v prevozniki dejavnosti v primeru, če tujec opravlja poklic voznika, zahtevano tudi potrdilo za voznika (licenca Skupnosti), je predstavljen tudi postopek pridobitve tega potrdila. Na kratko so predstavljeni tudi postopki, ki se nanašajo na podaljšanje delovnih dovoljenj, saj je v interesu večine delodajalcev v prevozniki dejavnosti, da imajo zaposlenega voznika za dalj časa (nedoločen čas) in ne samo sezonsko.

S finančno komponento je prikazana analiza stroškov, ki jih posledično zahteva celoten postopek zaposlitve tujca; s časovno komponento pa smo glede na predvidene roke reševanja vlog približno ocenili in analizirali, koliko časa je potrebnega oz. v kolikšnem času se dejansko lahko izvede celoten postopek potreben za zaposlitev tujca.

2.1 Namen

V zaključni projektni nalogi s tematiko zaposlovanja tujcev v prevozniki dejavnosti želimo predstaviti celotno problematiko, s katero se srečujejo delodajalci v prevozniki dejavnosti, ko želijo zaposliti tujca iz tretjih držav.

Problem bomo preučili z naslednjih vidikov:

- vloga in pomen zakonskih osnov pri zaposlovanju tujcev;
- specifičnost prevoznike dejavnosti kot razlog zaposlovanja tujcev;
- vloge in naloge državnih ustanov in delodajalca pri zaposlitvi tujca;

- praktična analiza celotnih postopkov pridobivanja dokumentacije, dejanske izvedbe prijave delavca in zaposlitve tujca s finančnim in časovnim okvirjem.

2.2 Raziskovalna vprašanja

Osnovni smoter in vodilo naloge je analiza zaposlovanja tujcev iz tretjih držav v Republiki Sloveniji v okvirih prevozniške dejavnosti.

Poleg tega želimo dokazati, da:

- nova zakonodaja s tega področja omogoča delodajalcem različne možnosti zaposlovanja tujcev in da jih hkrati tudi omejuje,
- je prevozniška dejavnost specifična in je zaradi pomanjkanja kadrov z ustreznim profilom prisiljena zaposlovati tujce,
- igrajo državne ustanove in delodajalec pomembno vlogo pri izvedbi postopka zaposlitve tujca,
- je celoten birokratski postopek zaposlitve tujca časovno dolgotrajen in zato omejujoč.

2.3 Raziskovalne metode

Zaključna projektna naloga je teoretične narave, zato je težišče na deskriptivnem raziskovalnem pristopu z uporabo metode deskripcije, klasifikacije.

2.4 Uporabljeni viri

Glede na teoretično naravo projektne naloge so kvalitativni in kvantitativni podatki pretežno pridobljeni iz primarnih virov, vsa strokovna in znanstvena besedila, iz katerih smo črpali. Najpomembnejši delež pri pridobivanju podatkov imajo strokovna in znanstvena besedila Nataše Belopavlovič, Slobodana Rakočeviča, Mihe Šepca in drugih avtorjev člankov v revijah in publikacijah.

Sekundarni vir predstavlja uporaba različnih dostopnih statističnih podatkov. Uporabljeni pravni viri pa so vsi navedeni zakoni in podzakonski akti, ki se nanašajo na obravnavano problematiko.

Projektna naloga je nastala izključno z namenom prikaza problematike zaposlovanja tujcev iz tretjih držav v Republiki Sloveniji v prevozniški dejavnosti, zato smo vse zakonske osnove in pravno podlago te problematike uporabljali samo kot temelj praktičnega prikaza izvedbe postopkov zaposlitve tujca.

3 ZAPOSLOVANJE TUJCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI V PREVOZNIŠKI DEJAVNOSTI

3.1 Opredelitev zaposlovanja tujcev

Slovar slovenskega knjižnega jezika (1998) navaja, da je tujec tisti, ki je iz tuje dežele, tuje jezikovne skupnosti ali pa je pripadnik tuje države. V tem primeru gre za splošno opredelitev tujca, ki se uporablja v vsakdanjem življenju in označuje osebo, ki prihaja iz druge dežele, govori tuj jezik in ni slovenski državljan.

V Zakonu o tujcih in Zakonu o zaposlovanju in delu tujcev je tujec ožje opredeljen kot »vsakdo, ki nima državljanstva Republike Slovenije« (2. člen ZTuj-1-UPB3 Ur. l. RS 107/2006 in 2. člen ZZDT-UPB1 Ur. l. RS 4/2006).

V tej projektni nalogi je termin tujec uporabljan za vse tiste osebe, ki niso državljani Republike Slovenije.¹

Zaposlovanje tujcev tako razumemo kot zaposlitev tujca v Republiki Sloveniji, ki »je na podlagi pogodbe o zaposlitvi v delovnem razmerju² pri delodajalcu, ki ima sedež ali prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma ima v skladu s tem zakonom status samozaposlene osebe« (1. člen ZZDT-UPB1 Ur. l. RS 4/2006).

Kot delo tujcev pa velja »opravljanje storitev, ki se izvajajo s tujci in druge oblike dela tujcev, ki temeljijo na pogodbah o delu oziroma drugih civilnopravnih pogodbah, ki se časovno omejeno izvajajo na ozemlju Republike Slovenije« (1. člen ZZDT-UPB1 Ur. l. RS 4/2006).

Tujci v Sloveniji imajo pri zaposlovanju in pri delu načeloma enake pravice in obveznosti kot domači delavci. Pa vendar tujci s socialnega, ekonomskega in političnega vidika predstavljajo skupino ljudi s specifičnimi lastnostmi in potrebami. Ravno zaradi spleta teh se jih na trgu dela obravnava ločeno od ostalih.

3.1.1 Razlogi in področja zaposlovanja

Razlogi zaposlovanja tujcev so različni, pa vendar med seboj zelo povezani. Nekateri so posledica stanja na trgu delovne sile, drugi pa izhajajo iz lastnosti same tuje delovne sile. Temeljni razlogi zaposlovanja tujcev so sledeči:

¹ To pomeni, da so lahko te osebe državljani druge države ali pa gre za osebe brez državljanstva. Oseba brez državljanstva je »tujec, ki ga nobena država v skladu s svojimi pravnimi akti nima za svojega državljana« (2. člen ZZDT-UPB1 Ur. l. RS 4/2006).

² »Delovno razmerje je razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerem se delavec prostovoljno vključi v organizirani delovni proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca« (4. člen ZDR-1 Ur. l. RS 42/2002).

- pritisk delodajalcev zaradi strukturnih neskladij (pomanjkanje ustreznih domačih iskalcev zaposlitve);
- nizka cena tuje delovne sile;
- nepripravljenost naših delavcev za določena dela oz. pripravljenost tujcev za delo v slabših razmerah;
- potrebe po sezonskem zaposlovanju;
- zaposlovanje tujcev zaradi njihove strokovne usposobljenosti. (Šepec 2003, 3)

Strukturno neskladje se kaže tudi na področju prevoznništva, saj delavcev voznikov s tem poklicnim profilom, ki bi želeli opravljati delo voznika v cestnem mednarodnem prometu, ni. Zato so delodajalci prisiljeni zaposlovati tujce, predvsem iz tretjih držav³, ki so pripravljeni opravljati to delo.

3.1.2 Specifičnost prevozniške dejavnosti pri zaposlovanju

Marko Kern (2006) opozarja, da imajo mali delodajalci vse večje težave z zaposlovanjem nekaterih delavcev, ki jih na domačem trgu dela praktično ni. Največja kadrovska suša je v gradbeništvu (zidarji, tesarji, železokrivci itd.), avtoprevozništvu (vozniki) in delno v kovinski dejavnosti (varilci).

Med poklicnimi skupinami, ki jih naš trg najbolj potrebuje, so tudi vozniki tovornih vozil, saj je bilo po podatkih zavoda za zaposlovanje »v letu 2005 objavljenih približno 6.000 prostih delovnih mest za zaposlitev voznika v cestnem transportu« (Malenšek in Kern 2006).

Tako se tudi prevozniki srečujejo z veliko težavo. Kljub povečanju obsega dela in vlaganju v osnovna sredstva (vozila), dejavnosti ne morejo skladno širiti, saj jim primanjkuje delavcev voznikov. Delavca (voznika) za opravljanje prevozov po Sloveniji delodajalci še nekako najdejo, medtem ko interesa za opravljanje dela voznika v mednarodnem prometu praktično ni. Zato se prevozna podjetja poslužujejo zaposlovanja tujcev, najpogosteje iz tretjih držav, ki so pripravljeni opravljati to delo.

Da je prevoznništvo specifična dejavnost na področju zaposlovanja, opozarja tudi Borut Fijavž (v J. K. 2006), ki opozori na več različnih dejavnikov, ki soodvisno vplivajo na problematiko zaposlovanja v prevozništvu in na akutno pomanjkanje voznikov tovornih vozil.

- Osip domačega vozniškega kadra.

³ »Tretja država je vsaka država, ki ni članica EU, EGP ali ni Švicarska konfederacija« (2. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah ZZDT Ur. l. RS 52/2007).

- Država je v zadnjih letih vlekla slabe poteze glede poklicnega načrtovanja, saj na področju prevoznitva niso prisluhnili potrebam stroke. Pri nas je težnja, da bi v vsako dejavnost vpeljali čim višje (formalne) standarde izobrazbe, pa če je za dobro opravljanje določenih del to potrebno ali pa ne.
- Problem pri zaposlovanju voznikov v prevoznitvu je v zapletenih in dolgotrajnih administrativnih postopkih, ki so povezani z zaposlitvijo tujcev iz tretjih držav.
- Nesprejemljivo dolgi rok za izvedbo zaposlitve tujca. Značilno za prevoznitvo dejavnost je, da delodajalec potrebuje delavca (voznika) takrat, ko je delo. V tem času, ko prevoznik čaka na novega voznika, pa se kajpak lahko zgodi, da dela ne bo več in zaposlitev (začasno) ne bo več potrebna.

Ena izmed pomembnih lastnosti prevoznitva je tudi delna omejenost dejavnosti s sezonskim nihanjem, kar še otežuje delo. V času povečanega obsega dela delodajalec prevoznik ne more zaposliti delavca, ker ga ne najde. Zaposlitev tujca pa je vezana na daljši zaposlitveni postopek, ki prav tako močno omejuje delodajalca, da bi smotrno rešil povečan obseg dela z razširitvijo svoje dejavnosti.

Specifičnost prevoznitve dejavnosti je tudi ta, da mora delodajalec, ki zaposli tujega delavca kot voznika, pri Obrtni zbornici (samostojni podjetnik) ali pri Gospodarski zbornici (družba z omejeno odgovornostjo) pridobiti potrdilo za voznike za cestni prevoz blaga za najem ali plačilo v okviru licence Skupnosti (Uredba (EGS) 881/92 in (EGS) 484/2002). Poleg tega mora tujec po Zakonu o varnosti cestnega prometa (UL RS 133/2006) v roku enega leta zamenjati tudi voznitvo dovoljenje, pri čemer mu navadno pomaga delodajalec. Urejanje vsega taga pa delodajalcu vzame dodatno angažiranost, čas in denar.

Seveda bi prevozniki raje zaposlovali domače delavce, saj bi tako brezposelnim omogočili delo, hkrati pa bi si zmanjšali stroške in proces zaposlovanja. Vendar so zaradi že omenjenih različnih prepletenih dejavnikov prisiljeni iskati rešitev v zaposlovanju tujcev, kljub daljšim in zapletenim postopkom zaposlitve tujca. Pri tako velikem pomanjkanju domačega kadra voznikov, se pojavlja vprašanje, zakaj prihaja do takšnega zavračanja tega dela kjub možnosti relativno visokega zaslužka. Natančne razloge in dejavnike bi bilo potrebno iskati tako na osebni kot družbeni ravni, kar pa je preveč obširna tema, da bi jo lahko obdelali na tem mestu.

3.2 Pregled zakonodaje in predpisov, ki urejajo zaposlovanje tujcev v Republiki Sloveniji

Ustava Republike Slovenije (Ur. l. RS 33I/1991-I), temeljni pravni akt, v nekaterih členih na splošno opredeljuje položaj tujcev v Sloveniji. Po 13. členu Ustave imajo tujci

v Sloveniji v skladu z mednarodnimi pogodbami vse pravice, zagotovljene z ustavo in zakoni, razen tistih, ki jih imajo po ustavi ali po zakonu samo državljani Slovenije. Tujcem se na podlagi zakona lahko omeji vstop v državo in čas bivanja v njej (32. člen); tujci v Republiki Sloveniji ne morejo pridobiti lastninske pravice na zemljišču, razen z dedovanjem ob pogoju vzajemnosti; lastninsko pravico na nepremičninah pa lahko pridobijo pod pogoji, ki jih določa zakon ali če tako določa mednarodna pogodba, ki jo ratificira državni zbor, ob pogoju vzajemnosti (68. člen). Prav tako imajo v Sloveniji zaposleni tujci in njihovi družinski člani posebne pravice, določene z zakonom (79. člen).

Glede na tako splošne opredelitve in ureditev problematike tujcev v Ustavi je jasno, da je bilo potrebno na tej osnovi sprejeti zakone in predpise, ki to področje natančneje pravno urejajo.

Trenutno veljavni predpisi, ki neposredno ali posredno urejajo zaposlovanje tujcev v Republiki Sloveniji so:

- Zakon o delovnih razmerjih /ZDR/ (Ur. l. RS 42/2002, 103/2007),
- Zakon o tujcih /ZTuj-1-UPB3/ (Ur. l. RS 107/2006),
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev /ZZDT-UPB1/ (Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007),
- Pravilnik o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji delovnih dovoljenj ter o obliki in vsebini posamezne vrste delovnega dovoljenja (Ur. l. RS 2/2001),
- Pravilnik o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji dovoljenja za zaposlitev v primerih, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela (Ur. l. RS 70/2006),
- Pravilnik o postopku prijave in odjave dela tujcev (Ur. l. RS 37/2006),
- Pravilnik o postopku prijave in objave prostega delovnega mesta ter načinu sporočanja podatkov Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (Ur. l. RS 50/1999),
- Pravilnik o vrstah, postopkih in načinih vodenja evidenc tujcev, ki se zaposlijo in delajo na ozemlju Republike Slovenije (Ur. l. RS 68/2003),
- Pravilnik o vsebini in načinu vodenja evidenc s področja zaposlovanja (Ur. l. RS 17/1999),
- Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2007 (Ur. l. RS 8/2007),
- Navodilo o načinu izvajanja obveznosti delodajalca in tujca do nadzorstvenih organov (Ur. l. RS 68/2003).

Temeljni zakon na področju zaposlovanja tujcev je Zakon o zaposlovanju in delu tujcev /ZZDT-UPB1/ (Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007). Na podlagi prej veljavnih predpisov s področja zaposlovanja tujcev sta bila sprejeta tudi dva podzakonska predpisa, ki se nanašata na to področje, in sicer Pravilnik o vrstah, postopkih in načinih

vodenja evidenc tujcev, ki se zaposlijo in delajo na ozemlju Republike Slovenije (Ur. l. RS 68/2003) in Navodilo o načinu izvajanja obveznosti delodajalca in tujca do nadzorstvenih organov (Ur. l. RS 68/2003).

Za države z visoko stopnjo brezposelnosti je značilno, da je zaposlovanje tujcev omejeno z ukrepi, s katerimi naj bi se zajezilo njihovo pretirano zaposlovanje (kvote). Slovenija je pri zaposlovanju tujcev liberalnejša in kljub dokaj dolgi čakalni dobi za pridobitev delovnega dovoljenja zanimanje delodajalcev za zaposlovanje tujcev narašča.

Poklic voznika spada med deficitarne poklice in profile zaposlitve pri nas zato delodajalcu po Pravilniku o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji dovoljenja za zaposlitev v primerih, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela (Ur. l. RS 70/2006), ni potrebno na zavodu za zaposlovanje najprej preverjati trga dela, ampak lahko začne postopek s prijavo potrebe po delavcu. V tej projektni nalogi je obravnavano zaposlovanje tujcev brez preverjanja trga dela po zgoraj omenjenem pravilniku, zato bomo ostale možnosti zaposlovanja tujcev na tem mestu zaobšli.

3.2.1 Predpisi o tujcih

Glede na precejšnje povpraševanje delodajalcev po tuji delovni sili, posledični porast obsega zaposlenih tujcev in pritiske priseljevanja tujcev, zlasti iz nerazvitih v razvitejše evropske države, je za vsako državo nujno sprejetje ustrezne pravne ureditve na tem področju. Vsaka država ima pravico strogo nadzorovati priseljevanje na njeno ozemlje in tudi predpisati pogoje in načine za to. Na tak način zaščiti nacionalne interese v ekonomskem in socialnem smislu, pri tem pa mora spoštovati splošno sprejete človekove pravice in svoboščine, določene v številnih konvencijah in drugih mednarodnih aktih. Celotna in učinkovita pravna ureditev tega področja je izjemno pomembna in hkrati zahtevna naloga vsake države, saj mora Zakon o tujcih, ki sodi med temelje pravnega reda na tem področju, zagotoviti prav to ravnatežje.

Prvi slovenski Zakon o tujcih je bil sprejet in je začel veljati 25. junija 1991 hkrati z Ustavnim zakonom za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Ta prvi zakon je ustrezal tedanjim okoliščinam in je bil v marsičem pomanjkljiv in tudi neprimerljiv z zakoni Evropske unije. Zato je bil avgusta 1999 sprejet novi Zakon o tujcih, ki je prilagojen standardom in pravilom Evropske unije. (Rakočevič 1999)

V letu 1999 sprejet novi Zakon o tujcih /ZTuj-1/ je v teh letih doživel že nekaj sprememb in dopolnitev, tako da je danes uradno veljavno in prečiščeno besedilo ZTuj-1-UPB3 (Ur. l. RS 107/2006). Ta zakon opredeljuje ključna vprašanja »tujске problematike«, kot so npr. pogoji in načini vstopa, zapustitve in bivanja tujcev v Sloveniji, določa tudi vizumsko politiko, izdajanje vizumov ter dovoljenj za prebivanje,

določa postopke prisilne odstranitve tujca, predpisuje pristojnosti organov na področju priseljevanja in tajske problematike itd.

Nekateri izmed institutov iz tega zakona so še posebej pomembni za razumevanje in za izvajanje zakona o zaposlovanju tujcev (Belopavlovič 1992). Pri tem kaže izpostaviti postopek in določila v zvezi s pridobitvijo vizuma in poglavje, ki opredeljuje in določa prebivanje tujcev (dovoljenje za prebivanje).

3.2.2 Predpisi o zaposlovanju in delu tujcev

Zakon o zaposlovanju in delu tujcev določa posebne pogoje pri zaposlovanju in delu tujcev. Vendar pa je pri zaposlovanju in delu tujcev treba upoštevati tudi druge predpise, ki urejajo zaposlovanje in delovna razmerja, saj imajo načeloma tujci pri zaposlovanju ter delu enake pravice in obveznosti kot domači delavci.

Na osnovi Zakona o tujcih je bil leta 2000 sprejet Zakon o zaposlovanju in delu tujcev /ZZDT/, ki je začel veljati 1. 1. 2001 in je doživel leta 2005 in 2007 spremembe in dopolnitve. Tako je sedaj veljavni ZZDT-UPB1 (Ur. l. RS 4/2006), s sprejetimi spremembami in dopolnitvami (UL RS 52/2007). »Nov zakon ureja področje zaposlovanja tuje delovne sile ob upoštevanju sprejetih načel politike zaposlovanja v državah članicah EU, obenem pa odpravlja pomanjkljivosti, ki so se pokazale v praksi ob izvajanju starega zakona« (Belopavlovič 2000, 16).

Ta zakon za razliko od prej veljavnega zakona o zaposlovanju tujcev iz leta 1992 bolj celovito in natančno ureja zaposlovanje in delo tujcev pri nas (določa pogoje, pod katerimi se lahko tujec zaposli ali dela v Republiki Sloveniji, če z mednarodnimi sporazumi ni drugače določeno), pri tem pa upošteva širšo migracijsko politiko in močnejše poudarja zaščito (nacionalnega) gospodarskega interesa, saj omogoča vladi, da na osnovi sprejete migracijske politike vsako leto določi kvoto vseh bivajočih tujcev v Sloveniji in v tej kvoti še posebej število tujcev, ki lahko pridejo v Slovenijo zaradi zaposlitve.

Bistvene novosti, ki jih uveljavlja zakon:

1. Zakonska določitev najvišjega števila tujih delavcev – kvota (5 % aktivnega prebivalstva).

Novi zakon je z določitvijo najvišjega števila tujcev uveljavil kvotni sistem urejanja tovrstnega zaposlovanja. Ob tem pa je potrebno opozoriti, da se v kvoto ne všttevajo tujci, ki imajo osebna delovna dovoljenja, kar pomeni, da je dejansko število tujih delavcev v Sloveniji lahko precej višje od zakonsko določene kvote.

2. Uzakonitev regulacijske vloge države pri urejanju obsega zaposlovanja tujcev.

V okviru zakonsko določenega najvišjega števila tujih delavcev (kvota 5 %) vlada na podlagi razmer na trgu dela vsako leto določi letno kvoto delovnih dovoljenj za tujce, dodatno pa lahko vlada oz. Ministrstvo določi še dodatne omejitve glede zaposlovanja in dela tujcev.

3. Celovito pokrivanje vseh dejavnosti tujcev.

Novi zakon praktično pokriva vse dejavnosti tujcev, ki so zaposleni oz. delajo v Republiki Sloveniji (tudi delo umetnikov, športnikov, znanstvenikov, detaširanih delavcev tujih firm in druge dejavnosti, katerih status do sedaj ni bil jasno urejen).

4. Diferenciacija delovnih dovoljenj.

Novi zakon je uveljavil eno osnovnih načel imigracijske politike. To je ločitev med novim zaposlovanjem tujcev, kjer so uveljavljeni strožji postopki v zvezi z vlogo države glede regulacije obsega in kakovosti priliva tuje delovne sile, in olajšan postopek pridobitve delovnih dovoljenj za tujce, ki že dalj časa bivajo in delajo v Republiki Sloveniji, kar je v skladu z načelom enake obravnave tujcev z domačimi delavci.

Zakon je poleg tega določil tudi bistveno večje število podlag in okoliščin (dolžina bivanja in dela v Republiki Sloveniji, povezanost z družino, narava dela etc), ki se upoštevajo pri izdaji delovnih dovoljenj in določajo vsebino postopka in obliko in vrsto delovnih dovoljenj.

5. Dodatni kriteriji pri izdaji delovnih dovoljenj.

Zakon je poleg izkoriščenosti kvote in osnovnega kriterija, obstoja domačih ustreznih kandidatov določil še dodatni kriterij: smotrnost zaposlitve tujca glede na razmere na trgu dela. To daje Zavodu bistveno večje možnosti vsebinskega odločanja na podlagi strokovne presoje o smotrnosti novega zaposlovanja tujcev.

6. Strožje kazni in nadzor.

Glede na številne kršitve pri tovrstnem zaposlovanju v preteklosti je zakon podrobneje opredelil kršitve in predvsem določil bistveno strožje kazni za kršitve. Dodatno pa je določil tudi prepoved izdaje delovnih dovoljenj za delodajalce, ki so v določenem obdobju (od 1–3 let) pred vlogo bili kaznovani za prekrške v zvezi z zaposlovanjem tujcev.

7. Obveznost prijave in odjave dela tujcev.

Kot novost je novi zakon določil tudi obveznost prijave oziroma odjave dela tujcev, in sicer kot »obvezen pogoj in velja za vse tujce, ki se zaposlijo ali delajo v Republiki Sloveniji na podlagi določb zakona« (29. člen ZZDT-UPB1 Ur. l.

RS 4/2006 in 52/2007). Tovrstni postopek prijave in odjave zaposlitve in dela⁴ naj bi omogočil vodenje natančnejše evidence o zaposlenih tujcih. (Šepec 2001)

Na splošno je ta novi zakon tovrstno zaposlovanje uredil bistveno bolj na podlagi vsebinske presoje ustreznosti zaposlovanja tujcev in omogočil državi aktivnejšo regulacijsko vlogo pri urejanju novega zaposlovanja tujcev. Na drugi strani pa upošteva tudi integriranost tujcev v okolje in druge navezne okoliščine, ki za določene kategorije tujcev omogočajo tudi enostavnejši postopek oz. izdajo trajnejših delovnih dovoljenj. Šepec (2004) še ugotavlja, da novi zakon pomeni precejšen premik in bistveno drugačen, naprednejši način urejanja zaposlovanja in dela tujcev. Ob posodobitvi upošteva večino pripomb in pomanjkljivosti prejšnjega zakona in je prilagojen razmeram na slovenskem trgu dela, po drugi strani pa upošteva tudi temeljna načela mednarodne ureditve glede migracij in še posebej temeljna načela zakonodaje EU.

3.2.3 Različni režimi zaposlovanja tujcev

S pristopom Slovenije v EU veljajo v Sloveniji trije režimi zaposlovanja tujcev (Belopavlovič 2004, 16):

- zaposlovanje državljanov tretjih držav,
- zaposlovanje državljanov novih članic EU,
- zaposlovanje državljanov držav članic EU ter držav EGP.

Zaposlovanje državljanov tretjih držav ureja zakon o zaposlovanju in delu tujcev. Ti delavci za delo v Sloveniji potrebujejo delovna dovoljenja.

Zaposlovanje državljanov novih članic EU (Bolgarije, Češke, Estonije, Latvije, Litve, Madžarske, Poljske, Romunije, Slovaške, Cipra in Malte) in državljanov Finske, Grčije, Irske, Islandije, Italije, Nizozemske, Portugalske, Španije, Švedske in Velike Britanije (držav, ki prehodnega obdobja niso uveljavljale oz. so medtem časom ukinile prehodno obdobje) poteka po zakonodaji EU, ki omogoča prosto gibanje delavcev. To pomeni, da so državljani teh držav pri zaposlovanju in iskanju zaposlitev izenačeni z domačimi delavci oz. iskalci zaposlitve. Zato delavci ne potrebujejo delovnega dovoljenja, ampak mora delodajalec delavca iz teh držav EU v osmih dneh prijaviti po začetku zaposlitve pri centralni službi zavoda za zaposlovanje ali območni službi, kjer ima sedež.

Zaposlovanje državljanov nekaterih držav starih članic EU (Avstrije, Belgije, Danske, Francije, Luksemburga, Nemčije) ter dveh držav EGP (Norveške in Liechtensteina) poteka po Zakonu o zaposlovanju in delu tujcev in še vedno potrebujejo

⁴ Postopek prijave in odjave dela je bolj podrobno določen v Pravilniku o postopku prijave in odjave dela tujcev (Ur. l. RS 37/2006).

delovno dovoljenje. Te države so uveljavile tako imenovano prehodno obdobje. Ker še ne nameravajo sprostiti svojega trga dela za slovenske delavce, bodo morali delavci iz teh držav po načelu vzajemnosti tudi v Sloveniji še naprej pridobivati delovna dovoljenja.

Na ravni te projektne naloge se bomo posvetili zaposlovanju tujcev iz tretjih držav, ker je teh delavcev tujcev v prevozništvu največ in imajo delodajalci v prevozniški dejavnosti s celotnim postopkom zaposlitve tujca iz tretjih držav največ opraviti. Oba ostala režima zaposlovanja tujcev v Sloveniji na tej ravni projektne naloge zavestno izpuščamo.

3.2.4 Delovno dovoljenje, dovoljenje za prebivanje in vizum

Za nadaljnje razumevanje celotnega postopka zaposlitve tujca je pomembno ločevanje med delovnim dovoljenjem, dovoljenjem za prebivanje in vizumom.

»*Delovno dovoljenje* je dokument, na podlagi katerega lahko domači ali tuji delodajalec sklene pogodbo o zaposlitvi ali pogodbo o delu oz. opravlja drugo delo s tujcem v skladu z določbami tega zakona« (8. člen ZZDT-UPB1 Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007). Delovno dovoljenje je podlaga za zaposlitev tujca v Republiki Sloveniji in osnova za pridobitev dovoljenja za prebivanje, izdaja ga Zavod za zaposlovanje, ureja pa ga Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (8.–12. člen).

Tujec mora za opravljanje dela v Sloveniji pridobiti delovno dovoljenje, saj je zaposlitev tujca pri nas možna le ob pridobitvi delovnega dovoljenja, za katerega praviloma zaprosi delodajalec, ki izpolnjuje pogoje za zaposlovanje tujcev. »Delodajalec mora pri pristojnem zavodu za zaposlovanje dopolniti dokumentacijo, ki jo je posredoval iskalec zaposlitve. Tujec dobi delovno dovoljenje na podlagi delodajalčeve izjave, da bo tujca zaposlil, če bo zavod zanj izdal ustrezno dovoljenje« (Melanšek in Kern 2006). Torej se izdaja na vlogo delodajalca, temeljni pogoj za izdajo dovoljenja pa je trenutna situacija na trgu dela oziroma pomanjkanje ustreznih domačih kandidatov. V posebnih primerih, ki jih zakon izrecno določa, pa lahko za dovoljenje zaprosijo tudi tujci sami, izdaja dovoljenja pa je vezana na poseben status tujca oz. naravo dela in se izdaja ne glede na stanje na trgu dela. Delovno dovoljenje ni potrebno le v primeru, če tako določa zakon ali mednarodna pogodba⁵.

⁵ V primeru režima zaposlovanja državljanov držav novih članic EU (Bolgarije, Češke, Estonije, Latvije, Litve, Madžarske, Poljske, Romunije, Slovaške, Cipra in Malte) in državljanov držav, ki prehodnega obdobja niso uveljavljale (Irske, Velike Britanije in Švedske) oz. ki so po preteku sedemletnega prehodnega obdobja sprostile pretok delavcev (Finske, Grčije, Islandije, Italije, Nizozemske, Portugalske in Španije). (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve 2007)

Delovna dovoljenja so časovno omejena na največ eno leto, razen osebna delovna dovoljenja, ki so izdana tudi za več let. To pomeni, da je potrebno za tuje delavce vsako leto opraviti nov postopek preverjanja obstoja domačih kandidatov, od česar zavisi njihova nadaljnja zaposlitev, saj prenehanje dovoljenja pomeni tudi prenehanje delovnega razmerja.

Vrste delovnih dovoljenj (10.–12. člen ZZDT-UPB1 Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007):

- *Osebno delovno dovoljenje* se izda za določen ali nedoločen čas in je obnovljiva ali stalna oblika delovnega dovoljenja, ki v času veljavnosti tujcu omogoča prost vstop na trg dela, izenačuje tujce s slovenskimi državljani in omogoča vključitev v evidenco brezposelnih pri zavodu za zaposlovanje.
- *Dovoljenje za zaposlitev* omogoča zaposlitev tujca le pri delodajalcu, ki je zaprosil za izdajo delovnega dovoljenja in ne sme opravljati storitev za druge delodajalce. Izda se le, če ni ustreznih domačih brezposelnih oseb in v okviru kvote, določene za zaposlitev tujcev v Republiki Sloveniji. Praviloma se izda za dobo do enega leta. Je oblika delovnega dovoljenja, vezana na stalne zaposlitvene potrebe delodajalcev na podlagi sistemiziranih delovnih mest.
- *Dovoljenje za delo* je vnaprej časovno omejeno. Izda se na vlogo delodajalca za določen namen ter v okviru kvote, določene za posamezni namen (delo z napotnimi tujci, usposabljanje in izpopolnjevanje tujcev, sezonsko delo tujcev, delo tujih zastopnikov, individualne storitve tujcev).

»*Dovoljenje za prebivanje* pomeni dovoljenje za vstop v Republiko Slovenijo in bivanje za določen čas in za določen namen ali za prebivanje za nedoločen čas« (25. člen ZTuj-1-UPB3 Ur. l. RS 107/2006). Dovoljenje za prebivanje je podlaga za začasno daljše prebivanje tujca v Sloveniji, kot je to mogoče na podlagi vizuma, in če želi tujec prebivati v naši državi iz drugačnih razlogov, kot je to mogoče na podlagi vizuma. Dovoljenje za prebivanje omogoča tujcem vstop in bivanje v državi, izdajajo ga upravne enote, kjer bo tujec imel svoje začasno prebivališče, oz. slovenska diplomatsko konzularna predstavništva, ureja pa ga Zakon o tujcih (25.–46. člen).

Vrste dovoljenj za prebivanje (26. člen ZTuj-1-UPB3 Ur. l. RS 107/2006):

- *dovoljenje za začasno prebivanje* – se izda za določen namen in za določen čas;
- *dovoljenje za stalno prebivanje* – se izda brez omejitev glede trajanja in namena bivanja v Sloveniji.

Delovno dovoljenje in dovoljenje za prebivanje zaradi dela sta dve različni dovoljenji, ki ju izdajata dva različna organa (zavod za zaposlovanje in upravne enote/DKP) in ju urejata dva različna zakona (ZZDT in ZTuj), vendar sta med seboj povezani. Če torej želi tujec zakonito delati in bivati pri nas, potrebuje obe dovoljenji. Delovno dovoljenje omogoča tujcem zaposlitev oz. delo v Sloveniji, hkrati pa je

dolovno dovoljenje praviloma tudi podlaga za pridobitev dovoljenja za prebivanje, ki se izdaja za enako obdobje kot delovno dovoljenje. Predčasno prenehanje delovnega dovoljenja pa je tudi osnova za odvzem dovoljenja za prebivanje.

»Vizum je dovoljenje, ki ga izda pristojni organ Republike Slovenije tujcu, na podlagi katerega lahko, če ni razlogov za njegovo zavrnitev, vstopi v državo in v njej biva toliko časa, kolikor je določeno z vizumom, ali s katerim se mu omogoči tranzit preko državnega ozemlja, če izpolnjuje za tranzit določene pogoje« (14. člen ZTuj-1-UPB3 Ur. l. RS 107/2006). Sam vizum tujcu ne daje pravice zaposlitve ali dela (opravljati samostojne poklicne ali druge podobne dejavnosti), ampak samo upravičenost do enkratnega ali večkratnega vstopa v ozemlje Republike Slovenije, ki lahko traja le krajši (omejen) čas in katerega namen je določen kot turistično ali poslovno potovanje ali s tem namenom podoben obisk ali tranzit čez ozemlje naše države. Vizum izdajajo diplomatsko konzularna predstavništva Republike Slovenije v tujini, področje vizumov pa pravno ureja Zakon o tujcih (14.–24. člen).

Vrste vizumov (14.–17. člen ZTuj-1-UPB3 Ur. l. RS 107/2006):

- *Letališki tranzitni vizum (vizum A)* – na prošnjo tujca se izda letališki tranzitni vizum za določeno število tranzitnih potovanj preko mednarodnega območja letališča za čas trajanja tranzita; da se med vmesnim pristankom lahko zadržuje v mednarodnem tranzitnem območju letališča, vendar pa mu ne dovoljuje vstopiti v državo.
- *Tranzitni vizum (vizum B)* – se izda tujcu za enkratno ali dvakratno, izjemoma tudi večkratno potovanje preko državnega ozemlja Republike Slovenije iz določene tuje države v določeno tretjo državo, pri čemer lahko ob vsakem potovanju ostane v državi največ pet dni, veljavnost vizuma pa ne sme biti daljša od šestih mesecev.
- *Vizum za kratkoročno bivanje (vizum C)* – izda se za enkratni ali večkratni vstop v državo, pri čemer niti enkratno neprekinjeno niti skupno trajanje zaporednih bivanj v Sloveniji ne sme biti daljše od 90 dni v šestih mesecih, šteto od dneva prvega vstopa; ta vizum dovoljuje tujcu vstop in bivanje v Republiki Sloveniji za turistična potovanja, poslovne in osebne obiske ali druge vrste obiskov oz. s tem primerljive namene prihoda v državo. Namen, za katerega se vizum izda, se v vizumu v posebnem polju napiše oz. ustrezno označi.
- *Vizum za dolgoročno bivanje (vizum D in vizum D+C)* – Republika Slovenija z uredbo določi primere, v katerih se tujcu vizum lahko izda tudi za bivanje daljše od 90 dni v šestih mesecih; ta vizum se lahko izda tujcu, ki si bo v Republiki Sloveniji uredil dovoljenje za prebivanje.

Vizum je samo vstopni naslov, ki dovoljuje tujcu vstop v državo za relativno zelo omejen čas in le za določene namene, medtem ko je bivalni naslov pravzaprav

dovoljenje za prebivanje (stalno ali začasno) in ki ga mora tujec, če želi začasno prebivati v Sloveniji zaradi zaposlitve in dela, posebej pridobiti na upravni enoti. Pri tem pa nas ne sme motiti, da je bivalni naslov (dovoljenje za prebivanje) iz logičnih in racionalnih razlogov obenem tudi vstopni naslov. Vizum ima za kratek čas in le skladno z namenom vstopnega naslova tudi funkcijo dovoljenja za prebivanje. (Rakočević 1999.)

V našem primeru mora tujec, ki ga želimo zaposliti, na osnovi vloge delodajalca dobiti delovno dovoljenje, na osnovi katerega na slovenskem diplomatsko konzularnem predstavništvu pridobi vizo, ki jo diplomatsko konzularno predstavništvo posreduje upravni enoti, kjer bo začasno prebival, da ta izda dovoljenje za prebivanje (bivalni naslov), s katerim lahko pride tujec v Slovenijo, da ga delodajalec zaposli. V tem primeru sta viza in dovoljenje za prebivanje vsebinsko enoznačna.

3.3 Pregled nekaterih zakonskih osnov iz področja prevoznitva, ki so posredno povezane s postopkom zaposlovanja tujcev v prevozniki dejavnosti

Nekatere zakonske osnove na področju prevoznitva, ki so posredno povezane s postopkom zaposlovanja tujcev v prevozniki dejavnosti so:

- Zakon o prevozih v cestnem prometu /ZPCP-2/ (Ur. l. RS 131/2006 in 5/2007),
- Zakon o varnosti cestnega prometa /ZVCP-1-UPB4/ (Ur. l. RS 133/2006),
- Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu (Ur. l. RS 30/2002 in 108/2003),
- Uredba evropskega parlamenta in sveta (ES) o spremembi Uredb Sveta (EGS) št. 881/92 in (EGS) št. 3118/93 zaradi uvedbe potrdila za voznike (Ur. l. RS 484/2002),
- Uredba sveta (EGS) o dostopu na trg znotraj Skupnosti pri cestnem prevozu blaga na ozemlje države članice ali z njega ali prek ozemlja ene ali več držav članic (Ur. l. RS 881/1992).

Zakon o prevozih v cestnem prometu (Ur. l. RS 131/2006 in 5/2007) omenjamo zato, ker na osnovi tega zakona poteka pridobivanje licence za prevoznika in potrdila Skupnosti za zaposlenega tujca kot voznika. Na osnovi prej veljavnih predpisov s tega področja je bil sprejet tudi Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu (Ur. l. RS 30/2002 in 108/2003), ki natančneje določa postopke pridobitve licence in potrdila. Izdajanje potrdila Skupnosti pa je pravno-formalno vezano tudi na Uredbo sveta /EGS/ (Ur. l. RS 881/1992) in Uredbo evropskega parlamenta /ES/ (Ur. l. RS 484/2002), ki določata uvedbo potrdila za voznike za vse države članice.

Zakon o varnosti cestnega prometa (Ur. l. RS 133/2006) v 152. in 153. členu določa, da lahko tujec v Republiki Sloveniji vozi z vozniškim dovoljenjem izdanim v tujini eno leto od dneva prijave prebivališča v Sloveniji. Po preteku šestih mesecev lahko zamenja vozniško dovoljenje; po enem letu pa mora imeti zamenjano vozniško dovoljenje.

Oba zakona s pravilnikom in uredbama posredno vplivata tudi na zaposlovanje tujcev v prevozniški dejavnosti, zato jih omenjamo. Delodajalec je dolžan pri osnovni izvedbi postopka zaposlitve tujca, da le-ta lahko tudi opravlja delo voznika, takoj pridobiti potrdilo Skupnosti za tujca, ki ga zaposli kot voznika. V roku enega leta pa mora tujec na upravni enoti zamenjati vozniško dovoljenje, da lahko še naprej opravlja delo voznika.

3.4 Vloga državnih ustanov pri zaposlovanju tujcev

Pri zaposlitvi tujca prihaja delodajalec v stik in sodeluje z različnimi ustanovami, ki so vsaka na svoj način odgovorne in zadolžene za svoj del postopka, da lahko delodajalec v končni fazi pravno formalno izpelje zaposlitev.

3.4.1 Vloga in naloge zavoda za zaposlovanje (ZRSZ)

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje s svojimi območnimi službami in pristojnimi enotami med vsemi dejavnostmi izvaja tudi postopke v zvezi z zaposlovanjem in delom tujcev. Vodi tudi postopke v zvezi z delovnimi dovoljenji.

Tako ima zavod za zaposlovanje v postopku zaposlovanja tujcev naslednje naloge:

- preverjanje, če na območju zaposlitve ni ustreznih domačih delavcev, ki bi bili pripravljene sprejeti ponujeno zaposlitev – na osnovi prijave potrebe po delavcu;
- izdaja potrdil – o (ne)obstoju ustreznih kandidatov, o oddaji PD obrazca, potrdilo o prijavi dela tujca na predpisanem obrazcu (obr. 4/3);
- vodi postopke za izdajo delovnih dovoljenj, ki se vlagajo na predpisanih obrazcih (TUIJ-B, TUIJ-2/1, TUIJ-2/2), zavod pa mora o popolni vlogi odločiti;
- vodi postopke o prenehanju veljavnosti delovnih dovoljenj;
- vodi postopke v zvezi z odvzemom delovnih dovoljenj;
- vodi evidence v zvezi z delom tujcev in delovnimi dovoljenji, k čemur ga zavezuje Pravilnik o vrstah, postopkih in načinih vodenja evidenc tujcev, ki se zaposlijo in delajo na ozemlju Republike Slovenije (Ur. l. RS 68/2003);
- potrjuje in evidentira prijave začetka in prenehanja dela;
- dodatno preverja delodajalce;
- vodi evidence kršitev in sodeluje z nadzorstvenimi organi.

ZZDT (Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007) je zavodu za zaposlovanje kot glavnemu izvajalcu zakona po eni strani naložil precej dodatnega dela. »Zavodi za zaposlovanje so dobili navodila za hitro in učinkovito reševanje vlog, delodajalci pa več pravic oz. možnosti, da pri kadrovskih težavah čim hitreje skrajšajo pot od prijave do dejanske zaposlitve tujca« (Kern 2006). Tako so bili v zadnjem času sprejeti nekateri ukrepi za čim večjo administrativno poenostavitev in hitrejšo zaposlitev tujih delavcev, ki jih akutno primanjkuje na slovenskem trgu dela oz. našim delodajalcem.

Postopki pri pridobivanju delovnih dovoljenj se precej poenostavljajo, saj lahko zavod za zaposlovanje po spremembah in dopolnitvah ZZDT (35. člen Ur. l. RS 52/2007) zbira in evidentira podatke, ki jih potrebuje za izvajanje tega zakona, iz obstoječih zbirk podatkov ministrstva za notranje zadeve, AJPES-a, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, pristojnega sodišča (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2007). Tako na zavodu sami pridobivajo podatke, ki so jih morali prej pridobiti delodajalci, in uporabljajo podatke, s katerimi zavod že razpolaga. Hitrost pridobitve teh podatkov je odvisna od baze podatkov raznih drugih organov, saj ponekod še nimajo povezav. Tako se lahko zgodi, da traja dlje, če »zavod po uradni dolžnosti zahteva podatke, kot pa če jih priskrbijo delodajalci sami« (MOS sejamski bilten 2006, 6).

3.4.2 Vloga diplomatsko konzularnega predstavništva (DKP)

Diplomatsko konzularna predstavništva (veleposlaništva in generalni konzulati Republike Slovenije) so pristojna za zaščito državljanov in izvajanje (vseh) konzularnih funkcij, imajo pa tudi posebno vlogo v postopku zaposlovanja tujcev.

Naloge diplomatsko konzularnih predstavništev v tujini pri postopku zaposlovanja tujcev:

- pomagajo tujcu pri urejanju upravnih zadev v Republiki Sloveniji in posredujejo podatke tujcev na upravno enoto, v kateri bo tujec prijavljen, da ta lahko izda dovoljenje za bivanje, na osnovi katerega diplomatsko konzularno predstavništvo potem izda vizum (ga nalepijo v potni list tj. vročijo dovoljenje za prebivanje/vizo);
- izdajo tujcu vizum za vstop v Republiko Slovenijo, za katerega z vlogo za izdajo vizuma zaprosi tujec osebno na diplomatsko konzularnem predstavništvu v tujini.

3.4.3 Vloga upravne enote (UE)

Upravna enota je organ državne uprave, ki opravlja za državljane in pravne osebe številne pomembne in pogoste upravne storitve – največ na področju notranjih zadev

(osebni dokumenti, registracija prebivališča in vozil, vozniška dovoljenja, matične knjige), gradnje objektov in drugih posegov v prostor (gradbena dovoljenja), kmetijstva, trgovine, gostinstva itd.

Pri zaposlovanju tujcev opravlja upravna enota naslednje naloge:

- izda dovoljenje za prebivanje;
- pri podaljšanju dovoljenja za prebivanje tudi nalepi to dovoljenje v potni list;
- prijavi začasno prebivališče;
- izda osebne dokumente (osebna izkaznica za tujca, zamenjava vozniškega dovoljenja).

3.4.4 Vloga drugih organizacij (OZS/GZS, DURS-a, ZZZS-ja, bank)

Za prevozniško dejavnost, ki je registrirana kot samostojni podjetnik, mora delodajalec za svojega zaposlenega voznika na Obrtni zbornici Slovenije (OZS) pridobiti potrdilo za voznike, ki tujemu vozniku dovoljuje opravljanje prevozov. Prevozniška podjetja, ki so registrirana kot družba z omejeno odgovornostjo, to potrdilo pridobivajo na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS). V ta namen mora delodajalec na Obrtno ali Gospodarsko zbornico predložiti zahtevano dokumentacijo, zbornica pa po obravnavi vloge izda potrdilo.

Na območni službi Davčne uprave Republike Slovenije (DURS) izdajo tujcu davčno številko. Na območni enoti Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) pa delodajalec prijavi delavca (obr. M1/M2 oziroma M3) in tako tujcu uredi zdravstveno zavarovanje, na osnovi katerega dobi tudi zdravstveno izkaznico.

Na izbrani banki si odpre še bančni račun in pridobi bančno kartico.

3.4.5 Regulacija in kvote

Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007) povsem na novo uvaja kvotni sistem. Tako ima vlada regulacijsko vlogo, saj v skladu z migracijsko politiko in ob upoštevanju stanja in gibanja na trgu dela letno določi kvoto prvič pridobljenih delovnih dovoljenj, s katero omeji število tujcev na slovenskem trgu dela. Dovoljena kvota po zakonu ne sme preseči 5 % aktivnega prebivalstva v naši državi. Kvote predlaga in (pre)razporeja ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, potrdi pa vlada in jih določajo vsako leto sproti z Uredbo o določitvi kvote delovnih dovoljenj za tisto leto. Kvoto za leto 2007 določa Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2007 (Ur. l. RS 8/2007). Ta kvota obsega ne samo zaposlene tujce, temveč tudi napotene v našo državo, ki se bodo pri nas usposabljali in izpopolnjevali, bili na sezonskem delu in tiste tujce, ki bodo prišli opravljat individualne storitve. »V kvoto pa

niso všteti tujci, ki imajo na podlagi sporazuma z EU enak položaj kot državljani Republike Slovenije in tujci z osebnimi delovnimi dovoljenji» (Melanšek in Kern 2006).

Poleg letne kvote vlada določi še dodatne omejitve in prepovedi zaposlovanja in dela tujcev (po regijah, dejavnostih, poklicih, podjetjih, omeji ali prepove pritek novih delavcev iz določenih področij, itd.). Pobudo za tak ukrep lahko glede na javni ali splošni gospodarski interes poda minister, poklicno združenje, pristojna zbornica (obratna ali gospodarska) ali reprezentativni sindikat. Vse to pa državi omogoča regulacijo tujcev na našem ozemlju, omejevanje zaposlovanja tujcev, kjer res ni potrebno, in možnost večje zaščite domačih iskalcev zaposlitve.

Izdajo delovnega dovoljenja omejuje poleg državno regulirane kvote tudi zahteva po kontroli trga dela, saj je potrebno najprej na zavodu za zaposlovanje preveriti, če za iskan profil delavca v Sloveniji res ni primernih kandidatov. Seveda pa obstajajo tudi poklicne skupine delavcev, ki se jim dovoljenje lahko izda brez kontrole trga dela (npr. gozdarji, obdelovalci kovin, monterji in inštalaterji, mehaniki in strojniki, elektrikarji, steklarji, barvarji in ličarji, gradbeniki, gradbeniki za zaključna dela in poklici v cestnem prometu). (Kern 2006)

Tako za zaposlitev tujcev za opravljanje poklicev v prevozništvu ni več potrebno preverjati trga dela, ampak zaposlitev lahko omejuje samo že presežena razporeditev delovnih dovoljenj za prevozniško dejavnost. Brez pridobljenega delovnega dovoljenja, pa tujec ne more pridobiti dovoljenja za prebivanje in vizuma. Zato ne more niti priti v Republiko Slovenijo, kaj šele, da bi opravljal delo.

V letošnjem letu je bila zaradi velikega porasta vlog za delovna dovoljenja za novo zaposlovanje tujcev v Republiki Sloveniji kvota za večino vrst delovnih dovoljenj že do konca meseca aprila popolnoma izkoriščena oz. za nekatere vrste dovoljenj celo presežena. Zato je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki je predlagatelj kvote in je po Uredbi (Ur. l. RS 8/2007) tudi pristojno za prerazporejanje kvote, odredilo, da se izdaja delovnih dovoljenj za določene kategorije delavcev⁶, kjer so kvote že v celoti izkoriščene, začasno ustavi. Začasna ustavitev izdaje delovnih dovoljenj traja do odločitve Vlade o nadaljnjem izvajanju Uredbe o kvoti. Dovoljenja za ostale kategorije tujih delavcev pa se izdajajo še naprej do popolne izkoriščenosti kvote. 14. 6. 2007 pa je vlada na seji sprejela dopolnitev Uredbe o kvoti (Ur. l. RS 55/2007), s katero je kvoto delovnih dovoljenj za letošnje leto povečala za 6.000 dovoljenj. Skladno z določili dopolnjene Uredbe je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (2007) pripravilo nov razdelilnik kvot po posameznih kategorijah, na podlagi katerega se lahko

⁶ Do nadaljnega se prekine z izdajo dovoljenj za nove zaposlitve brez kontrole trga dela, dovoljenj za nove zaposlitve delavcev do IV. stopnje izobrazbe, dovoljenja za delo za sezonska dela v gradbeništvu, dovoljenja za delo za splošna sezonska dela.

postopki izdaje delovnih dovoljenj, ki so bili začasno ustavljeni, od 26. junija dalje ponovno izvajajo.

3.5 Vloga in naloge delodajalca

Delodajalčeva vloga pri zaposlovanju tujcev je ključnega pomena, saj prav on sproži postopek in na podlagi potrebe po delavcu izda zahtevo po zaposlitvi tujca, ker na domačem trgu dela ne najde delavca, ki ga potrebuje. Pri tem sodeluje z že prej omenjenimi organi in ustanovami, ki vsaka opravi svoj del naloge.

Naloge delodajalca v celotnem postopku zaposlitve tujca pa so:

- Iskanje tujca v matični državi ter preverjanje ustreznosti tujca kot potencialnega delavca, dejanski izbor aktualnega kandidata.
- Zbiranje ustrezne in potrebne dokumentacije (prevedene v slovenščino in overjene).
- Izpolnjevanje različnih potrebnih obrazcev in vlog.
- Prijaviti potrebo po delavcu (izpolniti in oddati PD obrazec).
- Skleniti delovno pogodbo z izbranim tujim delavcem.
- Zaprostiti za delovno dovoljenje – vložiti vlogo za izdajo delovnega dovoljenja na pristojni enoti zavoda za zaposlovanje.
- V sklopu zahtevka za izdajo delovnega dovoljenja za tujca mora na ustrezne slovenske upravne naslove predložiti bilanco stanja, dokazilo o plačanih davkih in prispevkih.
- Stalno hraniti originalno delovno dovoljenje, ki je bilo izdano na njegovo vlogo, na sedežu poslovanja oz. vsakokrat na terenu, kadar se dejavnost, za katero je bilo izdano delovno dovoljenje, izvaja izven sedeža poslovanja.
- Prijaviti delo tujca (začetek in prenehanje dela tujca), kar je obvezen pogoj na podlagi določb zakona, ki velja za vse tujce, ki se zaposlijo ali delajo v Republiki Sloveniji.
- Zavezanec za prijavo mora ves čas izvajanja dela hraniti potrdilo na sedežu poslovanja, v primeru dela na terenu pa na mestu, kjer tujec dela. Če prijava dela temelji na delovnem dovoljenju, je zavezanec dolžan prijavo hraniti toliko časa kot ostale predpisane dokumente.
- Na zahtevo nadzorstvenega organa je dolžan temu predložiti potrdilo o prijavi dela tujca. Če tega ne stori, se šteje, kot da nima potrdila.
- V primeru inšpekcijskega nadzora je dolžan sodelovati z inšpektoratom za delo, mu omogočiti vpogled v vse dokumente in se v celoti podrežati njegovim ukrepom in navodilom.
- Pridobiti potrdila o bivanju pri upravni enoti.

- Plačati stroške, saj ZZDT (Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007) v 4. členu določa, da delodajalec ne sme prenašati na tujca finančnih bremen v zvezi s pridobivanjem delovnih dovoljenj oz. urejanjem delovnega razmerja. Po tem zakonu je to strošek delodajalca, navadno pa ta bodočemu delavcu plača tudi stroške dovoljenja za prebivanje in nostrifikacije spričeval.
- Pomaga tujcu pri iskanju stanovanja, kjer bo imal prijavljeno začasno prebivališče.
- Pomagati tujcu pri urejanju drugih zadev potrebnih za dokončno izvedbo zaposlitve (zdravniški pregled, zdravstveno zavarovanje, osebni dokumenti, davčna številka, bančni račun ...).

Vloga, naloge in predvsem angažiranost delodajalca pri postopku zaposlitve tujca je kljub temu, da sodeluje z uradnimi ustanovami in da brez njih zaposlitve ne more izpeljati, večja kot pa izgleda na prvi pogled. Delodajalec je tisti, ki sproži postopek, ga spremlja in po možnosti tudi spodbuja ter v končni fazi zaključi. Pravzaprav je pri celotnem postopku zaposlitve tujca veliko odvisno od njegove angažiranosti, interesa in odnosa do uradnih ustanov in tam zaposlenih, da mu pomagajo pri učinkoviti izpeljavi postopka.

Seveda pa mora odgovoren odnos in primerno voljo v celotnem postopku izkazati tudi sam tujec, kandidat za zaposlitev, da s posredovanjem verodostojnih podatkov in dokumentov omogoči delodajalcu suvereno pridobivanje potrebnih dovoljenj za zaposlitev.

4 POSTOPKI ZAPOSLOTITVE TUJCA V PREVOZNIŠKI DEJAVNOSTI V PRAKSI

Postopek zaposlitve tujca lahko v praksi razdelimo na tri dele, in sicer na postopke pridobivanja in usklajevanja dokumentacije, dejansko izvedbo prijave in zaposlitve tujca, postopke podaljšanja delovnih dovoljenj. V celotnem postopku pa mora delodajalec upoštevati in slediti že prej navedenim zakonskim in drugim zahtevam ter sodelovati s pristojnimi organi in ustanovami. Na morebitne napake v postopku ga navadno že sproti opozorijo na pristojnih ustanovah, ker zaradi morebitnih pomanjkljivosti ne morejo izpeljati postopka.

4.1 Postopki pridobivanja in usklajevanja dokumentacije

Pri pridobivanju in usklajevanju dokumentacije je bistvenega pomena kvalitetno in dobro organizirano sodelovanje med kandidatom za zaposlitev in delodajalcem. Delodajalec mora pridobiti verodostojne podatke in ustrezno dokumentacijo, ki mu jo mora posredovati kandidat za zaposlitev. Ker tujec v tej fazi še ne more priti v Republiko Slovenijo, je njuno komuniciranje omejeno na telefonsko dogovarjanje, posredovanje dokumentacije pa je najpogosteje vezano na poštne storitve ali kakšno drugo obliko predaje. Kandidat mora bodočemu delodajalcu tudi zaupati, da ne bo zlorabil in na kakršen koli način izkoristil posredovanih podatkov in originalov zahtevane dokumentacije, ki jih delodajalec potrebuje, da pridobi zanj delovno dovoljenje.

Postopki pridobivanja in usklajevanja dokumentacije so vezani na:

Zbiranje kandidata za zaposlitev. Delodajalec navadno vzpostavi stik z zavodom za zaposlovanje v tujih državah, ki mu posreduje podatke iskalcev zaposlitve primerne profila (v našem primeru voznik). Kandidata za zaposlitev pa lahko iz tuje države najde tudi po drugih poteh, s privatnimi razgovori in objavami prostih delovnih mest v lokalnih medijih obveščanja. Na osnovi svoje presoje in kriterijev za zaposlitev potem delodajalec izmed vseh kandidatov izbere kandidata, ki mu najbolj ustreza in ki se mu zdi najbolj primeren. Za to navadno porabi dan do dva.

Sklenitev delovne pogodbe. Delodajalec pripravi pogodbo o zaposlitvi, ki jo podpišeta obe stranki.

Pridobitev in priprava ustreznih dokumentov in verodostojnih podatkov. Izbrani kandidat za zaposlitev mora delodajalcu/prevozniku posredovati verodostojne podatke in drugo dokumentacijo, ki jo potrebuje za pridobitev delovnega dovoljenja. Delodajalec pa mora v nadaljevanju usklajevanja dokumentov poskrbeti za ustrezen prevod pri zapriseženih sodnih tolmačih in za overitev fotokopiranih dokumentov, ki jih

bo predložil k vlogi. Za to navadno porabi približno tri do sedem dni, stroški, ki jih ima s prevajanjem dokumentov pa znašajo 40 EUR.

Prijava potrebe po delavcu na zavodu za zaposlovanje. Delodajalec mora najkasneje osem dni pred vložitvijo vloge za izdajo delovnega dovoljenja prijaviti potrebo po delavcu. V ta namen je potrebno izpolniti PD obrazec (DZS 0,48-PD-1), s katerim prijavi potrebo po delavcu na območni enoti zavoda za zaposlovanje in na katerem mora označiti, da želi zaposliti tujca.

Izpolnitev in oddaja vloge za pridobitev delovnega dovoljenja za zaposlitev brez preverjanja trga delovne sile (obrazec TUJ/B). Tak način zaposlitve je možen na osnovi ZZDT (11. člen, 4. odstavek Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007), na osnovi katerega je bil sprejet Pravilnik o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji dovoljenja za zaposlitev v primerih, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela (Ur. l. RS 70/2006). K pravilno izpolnjeni vlogi pa mora delodajalec predložiti še različna dokazila o izpolnjevanju pogojev delodajalca in tujca⁷.

Izpolnjeno in z navedenimi dokazili dopolnjeno vlogo potem delodajalec odda (pošlje ali osebno odda) na območni službi Zavoda RS za zaposlovanje, kjer je sedež podjetja. Zavod ima potem od 30 do 60 dni časa, da odloči o posamezni vlogi, jo reši in

⁷ *Dokazila o izpolnjevanju pogojev delodajalca:*

dokazilo o registraciji oz. vpisu /lahko pridobi zavod/;

izjava delodajalca:

da mu v zadnjih treh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po določbah ZZDT, oz. za prekršek po predpisih o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,

da v roku šestih mesecev pred vložitvijo vloge ni odpuščal delavcev, zaposlenih za nedoločen čas,

da pred vložitvijo vloge za izdajo dovoljenja za zaposlitev na zavodu ni vložil pisnega obvestila o prenehanju potreb po delu večjega števila delavcev,

da v obdobju enega leta pred vložitvijo vloge za pridobitev dovoljenja za zaposlitev tujca ni bil prejemnik državne pomoči iz državnega proračuna za ohranitev produktivnih delovnih mest;

dokazilo o pozitivnem poslovanju za preteklo leto (gospodarske družbe predložijo obrazec BON-1, BON-2, oz. BON-3, samostojni podjetniki posamezniki pa napoved za odmero davka od prihodka iz dejavnosti za preteklo leto, skupaj z bilanco stanja in uspeha ter potrdilo o poravnanih davčnih obveznostih);

podpisano pogodbo o zaposlitvi v štirih izvodih, ki mora vsebovati pravice in obveznosti, ki jih kot sestavine pogodbe o zaposlitvi določajo predpisi o delovnih razmerjih (podpisana mora biti obojestransko, če tujec že ima dovoljenje za prebivanje v Sloveniji, v primeru, da mora tujec še urediti prihod in bivanje, pa je dovolj podpis delodajalca);

potrjeno prijavo potrebe po delavcu na obrazcu PD /lahko pridobi zavod/.

Dokazila o izpolnjevanju pogojev tujca:

dokument, s katerim se izkazuje identiteta tujca (overjena fotokopija potnega lista);

dokazilo o ustrezni izobrazbi ali strokovni usposobljenosti (zaradi deficitarnosti poklica se za voznika ne potrebuje; drugače overjena fotokopija prevedenega spričevala);

izjavo tujca, da mu v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po ZZDT.

izda delovno dovoljenje. V kolikor vloga z dodano dokumentacijo ni popolna ali kako drugače neustrezna, se delodajalcu vrne, da odpravi pomanjkljivosti in dopolni vlogo. Pri tem pa se čas rešitve še podaljša, saj si zavod na dopolnjeni zahtevek spet pridobi pravico 30-dnevnega roka za odgovor.

Ob oddaji vloge pa mora delodajalec še plačati plačilo upravne takse za delovno dovoljenje, ki znaša 70,90 EUR, ter vlogo za dovoljenje (obrazec TUJ/B), in sicer 3,55 EUR.

Dejanska izdaja delovnega dovoljenja, ki ga lahko delodajalec prevzame osebno ali po pošti, odvisno od dogovora z odgovornimi na zavodu za zaposlovanje. Navadno je osebni prevzem časovno hitrejši (ni potrebno čakati poštno pošiljke).

Izročitev delovnega dovoljenja. Delodajalec pošlje ali kako drugače izroči delovno dovoljenje na domači naslov kandidata za zaposlitev, kar praviloma vzame naslednje štiri do sedem dni. Ta se potem telefonsko najavi našemu diplomatsko konzularnemu predstavništvu v tujini, kjer mu določijo rok, kdaj naj dostavi svoje dokumente za izdajo dovoljenja za prebivanje v njihovo vložišče. Ta rok je običajno 10 do 14 dni. Po oddaji dokumentov v vložišče pa spet od 14 do 30 dni, da mu izdajo vizo za bivanje v Sloveniji.

Priprava prošnje za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje iz razloga zaposlitve in dela (32. člen ZTuj-1-UPB3 Ur. l. RS 107/2006). Popolno vlogo z vsemi prilogami⁸ delodajalec vloži na pristojnem diplomatsko konzularnem predstavništvu in mu vzame približno en dan.

Diplomatsko konzularno predstavništvo *izda dovoljenje za začasno prebivanje iz razloga zaposlitve (vizo)* v roku 14 dni do enega meseca (odvisno od količine vlog, ki jih imajo v obdelavi), in ga po diplomatski pošti pošlje upravni enoti, kjer bo delavec (tujec) imel začasno prebivališče.

Iz konzulata potuje nato pošta (samo vloga) v Slovenijo, kjer na prevoznikovi pristojni upravni enoti *spišejo dovoljenje za prebivanje in nalepko*, ki po diplomatski pošti spet potuje na konzulat. Za vse to je potrebnih nadaljnjih 14 do 21 dni.

Po prejemu pošte (spisane vize in nalepke) iz konzulata potem obvestijo kandidata za zaposlitev, da lahko *dvigne vizo*. Na konzulatu mu v potni list *nalepijo dovoljenje za*

⁸ K prošnji je potrebno še priložiti:

delovno dovoljenje (original);

pogodbo o delu (original), ki mora biti registrirana na zavodu za zaposlovanje;

dokazilo o ustreznem zdravstvenem zavarovanju v Republiki Sloveniji (CORIS – začasno zavarovanje);

fotokopijo veljavnega potnega lista, katerega veljavnost je najmanj tri mesece daljša od nameravanega prebivanja;

potrdilo o nekaznovanju iz matične države (ne sme biti starejše od treh mesecev in mora biti prevedeno);

tujec poravnava upravno takso (81 EUR) in takso vloge (8 EUR). Ta strošek potem delodajalec tujcu povrne oz. takse že takoj plača delodajalec.

prebivanje (vizo) in tujcu je tako pravno-formalno dovoljen vstop v Republiko Slovenijo. Ta se tako lahko takoj zatem odpravi k bodočemu delodajalcu.

Delavec pride v Republiko Slovenijo.

4.2 Dejanska izvedba prijave delavca in zaposlitev

Ob prihodu delavca v Slovenijo je potrebno izvesti še dejansko prijavo delavca, zaposlitev in urediti še nekaj formalnosti. Vse to lahko navadno delodajalec opravi v enem do največ dveh dneh. V primeru, če je gneča in se zavleče pri opravljanju zdravniškega pregleda.

Nastanitev na naslovu začasnega prebivanja; delodajalec tujcu pomaga poiskati stanovanje, na katerem ima tujec potem prijavljeno začasno prebivališče.

Prijava začasnega prebivališča na upravni enoti na osnovi potrdila iz ambasade ter s tem pridobitev potrdila o bivanju.

Opraviti zdravniški pregled za pridobitev zdravniškega spričevala (Napotnica za predhodni preventivni zdravstveni pregled pred prvo zaposlitvijo delavca, obrazec 8,204). Stroški zdravniškega pregleda znašajo približno 100 EUR.

Prijava na zavodu za zdravstveno zavarovanje na osnovi izpolnjenega obrazca M1/M2.

Pridobitev davčne številke. Izpolni Prijavo za vpis fizične osebe v davčni register (obrazec DR-02), na osnovi katere izdajo na davčnem uradu delavcu davčno številko.

Odprtje bančnega računa. Na izbrani banki delodajalec pomaga delavcu pri odprtju bančnega računa.

Prijava dela tujca na zavodu za zaposlovanje na podlagi 29. člena ZZDT (Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007). Delodajalec je dolžan najkasneje dan pred nastopom dela prijaviti začetek dela, v nasprotnem primeru se ga lahko kaznuje z denarno kaznijo (45. člen ZZDT Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007). V ta namen izpolni obrazec TUJ 4/3 in ga na zavodu za zaposlovanje osebno odda skupaj s fotokopijo veljavnega potnega lista z dovoljenjem za prebivanje (veljavni vizum) oz. z overjeno kopijo dovoljenja za prebivanje tujca v Republiki Sloveniji ali drug dokument, ki po zakonu o tujcih šteje kot dovoljenje za prebivanje; s kopijo delovnega dovoljenja in kopijo dokazila o socialnem zavarovanju v Republiki Sloveniji. Ob osebni oddaji prijave in pogoju, da je vloga popolna, dobi delodajalec potrdilo isti dan. To potrdilo je dokument, s katerim dokazuje izpolnitev zakonske obveze iz 29. člena zakona.

Zaradi specifičnosti prevozniške dejavnosti je potrebno še na Obrtni zbornici Slovenije/Gospodarski zbornici Slovenije oddati vlogo za izdajo potrdila za voznika, ki ni državljan članice EU. Na osnovi te vloge zbornica izda Potrdilo za opravljanje cestnih prevozov za posameznega tujega voznika, kar dokazuje, da je zaposlen v skladu z zakoni ali drugimi predpisi, ki veljajo v Republiki Sloveniji ter v skladu s

kolektivnimi pogodbami po veljavnih pogojih zaposlitve in poklicnega usposabljanja voznikov v Sloveniji. To potrdilo se pridobi za čas trajanja delovnega dovoljenja in ga je potrebno z delovnim dovoljenjem obnavljati. Delodajalec za pridobitev tega potrdila porabi en dan, saj zbornica potrdilo izda praviloma še isti dan, ali drug dan po pošti. Neposrednih stroškov s pridobitvijo potrdila ni, saj zanj ni potrebno plačati takse ali obrazca.

Po opravljenih vseh teh formalnostih in postopkih je tujec v Republiki Sloveniji prijavljen kot zaposlen in lahko začne z opravljanjem dela. S tem je postopek prve zaposlitve delavca tujca za delodajalca končan.

V nadaljevanju oz. v roku enega leta od dneva prijave prebivališča v Republiki Sloveniji mora tujec, ki je zaposlen kot voznik, (pri čemur mu navadno delodajalec pomaga) po Zakonu o varnosti cestnega prometa (152. člen Ur. l. RS 133/2006) poskrbeti še za zamenjavo vozniškega dovoljenja, kar ureja na upravni enoti prijavljenega začasnega prebivališča. To navadno lahko uredi v enem dnevu, stroški zamenjava vozniškega dovoljenja pa znašajo 14,18 EUR in strošek obrazca vozniškega dovoljenja je 1.19 EUR, skupaj 15,37 EUR.

4.3 Postopki podaljšanja delovnih dovoljenj

Navadno je v interesu delodajalca v prevozniki dejavnosti, da ob tolikšnem pomanjkanju voznikov zaposli izbranega tujega kandidata za zaposlitev kot voznika za dalj časa (nedoločen čas) in ne samo za določen čas ali sezonsko. Ker pa je delovno dovoljenje izdano za določen čas, ga je potrebno za voznika, ki je zaposlen za dalj časa kot pa je veljavnost delovnega dovoljenja, podaljšati. Zato tudi postopek podaljševanja delovnih dovoljenj spada k nadaljnjemu postopku veljavne zaposlitve tujca.

Prvo delovno dovoljenje se izda za obdobje štirih mesecev. Na osnovi veljavnosti tega delovnega dovoljenja se posledično izda tudi dovoljenje za prebivanje samo za štiri mesece. Ker se navadno prva pogodba o zaposlitvi (tudi v primeru sklenitve pogodbe o delu za določen čas) sklene za obdobje enega leta, preneha veljavnost delovnega dovoljenja prej kot pa veljavnost pogodbe o zaposlitvi, zato je potrebno delovno dovoljenje podaljšati, posledično pa je potrebno podaljšati tudi dovoljenje za prebivanje. Po preteku veljavnosti prvega delovnega dovoljenja na zavodu za zaposlovanje delodajalec vloži vlogo za novo delovno dovoljenje, ki je izdano za obdobje razlike od štirih mesecev do enega leta, torej za osem mesecev. Po enem letu je potrebno ponovno podaljšati delovno dovoljenje in ga vsako leto potem podaljševati.

4.3.1 Postopek podaljšanja prvega delovnega dovoljenja po štirih mesecih

Postopek podaljšanja prvega delovnega dovoljenja po preteku štirih mesecev poteka na osnovi ZZDT (11. člen, 6. odstavek Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007).

Delodajalec na zavodu za zaposlovanje odda Prošnjo za podaljšanje dovoljenja za zaposlitev (obrazec TUJ 2/2) s prilogami⁹.

Na osnovi oddane vloge zavod za zaposlovanje v 30 do 60 dneh *izda novo delovno dovoljenje* za čas razlike do 12. mesecev (za osem mesecev). Ob oddaji vloge pa mora delodajalec še plačati plačilo upravne takse za dovoljenje za zaposlitev, ki znaša 70,90 EUR, ter vlogo za delovno dovoljenje (obrazec TUJ 2/2), in sicer 3,55 EUR.

Na upravni enoti začasnega prebivališča tujca delodajalec *vloži vlogo za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje* iz razloga zaposlitve s prilogami¹⁰.

Na osnovi vložene vloge in dokumentacije na upravni enoti *izdajo Potrdilo o vloženi prošnji za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje* oz. za izdajo nadaljnjega dovoljenja za začasno prebivanje, s katerim se tujec lahko nemoteno giba po Sloveniji in ki velja kot dovoljenje za začasno prebivanje do odločitve o prošnji. Novo (podaljšano) dovoljenje za prebivanje izda upravna enota v roku 14 do 30 dni, strošek upravne takse (81 EUR) in takse vloge (8 EUR) skupaj znaša 89 EUR.

⁹ K prošnji za podaljšanje dovoljenja za zaposlitev (obrazec TUJ 2/2) mora priložiti še:
dokazilo o socialnem zavarovanju tujca (obrazec M-1) /lahko pridobi zavod/;
potrdilo davčnega organa, da je v obdobju predhodno veljavnega dovoljenja za zaposlitev, predlagal obračune davčnega odtegljaja za dohodke iz delovnega razmerja oz. plačilnih list in da ima na podlagi predloženih davčnih obračunov tudi poravnane davčne obveznosti /lahko pridobi zavod/;
dokazilo, da ima tujec v Republiki Sloveniji urejeno prebivanje /lahko pridobi zavod/;
kopijo potrdila o prijavi zaposlitve tujca pri zavodu /lahko pridobi zavod/;
dokazilo, da delodajalec in tujec v času veljavnosti dovoljenja za zaposlitev nista kršila določb ZZDT;
v primeru, da ima pogodbo o zaposlitvi vezano na veljavnost delovnega dovoljenja, je potrebno k vlogi za podaljšanje priložiti pogodbo o zaposlitvi v štirih izvodih, ki mora vsebovati pravice in obveznosti, ki jih kot sestavine pogodbe o zaposlitvi določajo predpisi o delovnih razmerjih.

¹⁰ K vlogi za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje iz razloga zaposlitve je potrebno priložiti:
pogodbo o zaposlitvi;
zadnje plačilne liste (tri, če so);
pri s. p. overjene strani DURSA;
potrdilo o nekaznovanju iz matične države;
potrdilo o nekaznovanju iz Slovenije;
potrdilo pristojnega sodišča v Republiki Sloveniji, da zoper njega ni vložena pravnomočna obtožnica ali izdana nepravnomočna obsodilna sodba /lahko pridobi delodajalec ali upravni organ po uradni dolžnosti/;
veljaven potni list, ki mora bit veljaven tri mesece dlje kot poteče delovno dovoljenje;
dokazilo o zdravstvenem zavarovanju (obrazec M-1).

Na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije mora delodajalec *prijaviti spremembo zavarovanja*, saj je predhodnje zavarovanje časovno omejeno in medtem že poteče. V ta namen izpolni in odda obrazec M3.

Ponovno mora *prijaviti delo tujca na zavodu za zaposlovanje* (obrazec TUJ 4/3).

Delodajalec v prevozniški dejavnosti pa mora *ponovno pridobiti tudi novo licenco za voznika*, kar ureja na Obrtni zbornici Slovenije (postopek opisan zgoraj).

4.3.2 Podaljšanje po enem letu in vsakoletno ponovno podaljšanje

Za podaljšanje po enem letu in vsakoletno ponovno podaljšanje mora delodajalec *izpolniti PD obrazec in tako prijaviti potrebo po delavcu na zavodu za zaposlovanje*. Ponovno mora *izpolniti obrazec TUJ 2/1* in pripraviti vlogo za delovno dovoljenje z vso ustrežno dokumentacijo in dokazili o izpolnjevanju pogojev delodajalca in tujca¹¹. Če se

¹¹ *Dokazila o izpolnjevanju pogojev delodajalca:*

dokazilo o registraciji oz. vpisu /lahko pridobi zavod/;

pisno obvestilo pristojne službe zavoda iz drugega odstavka 22. člena, ki ob vložitvi ne sme biti starejše od 30 dni (ustrezne domače BO);

obrazložitev potrebe za zaposlitev tujca /lahko pridobi zavod/;

izjava delodajalca:

da mu v zadnjih treh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po določbah ZZDT, oz. za prekršek po predpisih o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,

da v roku šestih mesecev pred vložitvijo vloge ni odpuščal delavcev, zaposlenih za nedoločen čas,

da pred vložitvijo vloge za izdajo dovoljenja za zaposlitev na zavodu ni vložil pisnega obvestila o prenehanju potreb po delu večjega števila delavcev,

da v obdobju enega leta pred vložitvijo vloge za pridobitev dovoljenja za zaposlitev tujca ni bil prejemnik državne pomoči iz državnega proračuna za ohranitev produktivnih delovnih mest;

dokazilo o pozitivnem poslovanju za preteklo leto (gospodarske družbe predložijo obrazec BON-1, BON-2, oz. BON-3, samostojni podjetniki posamezniki pa napoved za odmero davka od prihodka iz dejavnosti za preteklo leto, skupaj z bilanco stanja in uspeha ter potrdilo o poravnanih davčnih obveznostih);

podpisano pogodbo o zaposlitvi v štirih izvodih, ki mora vsebovati pravice in obveznosti, ki jih kot sestavine pogodbe o zaposlitvi določajo predpisi o delovnih razmerjih ;

potrjeno prijavo potrebe po delavcu na obrazcu PD /lahko pridobi zavod/.

Dokazila o izpolnjevanju pogojev delodajalca, ki je fizična oseba:

dokument, s katerim izkazuje svojo identiteto in prebivališče v Republiki Sloveniji;

podpisano pogodbo o zaposlitvi tujca v štirih izvodih;

obrazložitev potrebe za zaposlitev tujca;

pisno obvestilo pristojne službe zavoda iz drugega odstavka 20. člena, ki ob vložitvi ne sme biti starejše od 30 dni (obvestilo o ustreznih domačih BO);

izjava delodajalca, da mu v zadnjih treh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po določbah ZZDT oz. za prekršek po predpisih o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno;

potrjeno prijavo potrebe po delavcu na obrazcu PD /lahko pridobi zavod/.

namerava tujec zaposliti pri delodajalcu, ki je fizična oseba, mora poleg navedenih dokazil priložiti tudi dovoljenje za prebivanje v Republiki Sloveniji.

Pri ponovni prošnji za izdajo dovoljenja za zaposlitev za istega tujca mora delodajalec predložiti nekaj manj dokazil¹².

Po oddaji vloge z ustrezno dokumentacijo, priprava katere delodajalcu navadno vzame tri do sedem dni časa, zavod za zaposlovanje v roku 30 do 60 dni izda novo delovno dovoljenje z veljavnostjo enega leta. Takse, ki jih mora delodajalec v tem primeru poravnati, znašajo 70,90 EUR, poravnati pa mora tudi strošek vloge za delovno dovoljenje (obrazec TUJ 2/1) 3,55 EUR; skupaj 74,45 EUR.

Poleg osnovnega podaljšanja delovnega dovoljenja mora delodajalec obnoviti tudi celoten postopek podaljšanja dovoljenja za prebivanje na upravni enoti (upravna taksa 81 EUR in taksa vloge 8 EUR; 14 do 30 dni); ponovno prijaviti delo tujca na zavodu za zaposlovanje (obrazec TUJ 4/3); prijaviti spremembe na zavodu za zdravstveno zavarovanje (obrazec M3) ter ponovno pridobiti Potrdilo za voznike v okviru licence Skupnosti na Obrtni zbornici Slovenije.

Opazimo lahko, da se postopka podaljšanja delovnega dovoljenja po štirih mesecih in po enem letu v osnovi ne razlikujeta bistveno. Edina bolj opazna razlika med njima je v tem, da pri podaljšanju delovnega dovoljenja po štirih mesecih ni potrebno izpolnjevati PD obrazca in prijaviti potrebe po delavcu, medtem ko je pri podaljševanju delovnega dovoljenja po enem letu PD obrazec potrebno izpolniti. Oba postopka se razlikujeta tudi po osnovnem obrazcu oz. vlogi, ki jo delodajalec izpolni (TUJ 2/2 in TUJ 2/1), v obeh primerih pa mora k vlogi dodati enako dokumentacijo in dokazila o izpolnjevanju pogojev delodajalca in tujca. Tudi nadaljevanje postopka s pridobitvijo

Dokazila o izpolnjevanju pogojev tujca:

dokument, s katerim se izkazuje identiteta tujca (overjena fotokopija potnega lista);
dokazilo o ustrezni izobrazbi ali strokovni usposobljenosti, ki ga potrdi pristojni organ v Republiki Sloveniji (zaradi deficitarnosti poklica se za voznika ne potrebuje; drugače overjena fotokopija prevedenega spričevala).

¹² Pisno obvestilo pristojne službe zavoda iz drugega odstavka 20. člena, ki ob vložitvi ne sme biti starejše od 30 dni (obvestilo o ustreznih domačih BO);

obrazložitev potrebe za zaposlitev tujca;

izjavo, da mu v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po ZZDT;

podpisano pogodbo o zaposlitvi v štirih izvodih, ki mora vsebovati pravice in obveznosti, ki jih kot sestavine pogodbe o zaposlitvi določajo predpisi o delovnih razmerjih;

potrdilo davčnega organa, da je v obdobju predhodnega veljavnega dovoljenja za zaposlitev, predlagal obračune davčnega odtegljaja za dohodke iz delovnega razmerja oziroma plačilnih list in da ima na podlagi predloženih davčnih obračunov tudi poravnane davčne obveznosti /lahko pridobi zavod/;

dokument, s katerim se izkazuje identiteta tujca.

dovoljenja za prebivanje, prijavo dela tujca na zavodu in prijavo spremembe na zavodu za zdravstveno zavarovanje je v obeh primerih enak.

Pri podaljšanju delovnega dovoljenja in dovoljenja za prebivanje se pojavlja prav posebna težava, ki je vezana na veljavnost obeh dokumentov. Prvo delovno dovoljenje se izda za štiri mesece, na osnovi tega pa se izda dovoljenje za prebivanje; kar časovno navadno traja mesec dni. V tem času tuji delavec še ne more koristiti delovnega dovoljenja, ker še nima dovoljenja za prebivanje in lahko tako dejansko izkoristi samo tri mesece delovnega dovoljenja preden le-to poteče. Pri tem pa mora računati še s tem, da mora v zadnjem mesecu veljavnosti že začeti s postopki za podaljšanje delovnega dovoljenja.

4.4 Predstavitev časovnega in finančnega okvira prve zaposlitve tujca

Ta časovni in finančni okvir se nanaša na primer zaposlitve tujca iz tretjih držav brez preverjanja trga dela, ker je teh primerov v prevozništvu največ.

Tabela 4.1 Časovni in finančni okvir prve zaposlitve tujca – pridobivanje in usklajevanje dokumentacije do prihoda delavca v Slovenijo

Dejavnost v postopku zaposlitve tujca – pridobivanje in usklajevanje dokumentacije	Časovni okvir	Finančni okvir
Zbiranje kandidata za zaposlitev Sklenitev delovne pogodbe	1 do 2 dneva	–
Pridobitev in priprava ustreznih dokumentov in verodostojnih podatkov	3 do 7 dni	Prevod dokumentov 10 €/stran; skupaj 40 €
Prijava potrebe po delavcu na zavodu za zaposlovanje (PD obrazec)	1 dan + 8 dni	Strošek obrazca 0,48 €
Izpolnitev in oddaja vloge za pridobitev delovnega dovoljenja za zaposlitev brez preverjanja trga delovne sile (na ZRSZ)	1 dan	Takse 70,90 €, vloga za delovno dovoljenje (obrazec TUJ/B) 3,55 €; skupaj 74,45 €
Dejanska izdaja delovnega dovoljenja	30 do 60 dni	–
Izročitev delovnega dovoljenja na domači naslov kandidata za zaposlitev	4 do 7 dni + najava na DKP 10 do 14 dni	–
Priprava prošnje za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje iz razloga zaposlitve in dela (na UE)	1 dan	–
Dejanska izdaja dovoljenja za začasno prebivanje iz razloga zaposlitve – po oddaji dokumentov v vložišče izdajo vizo za bivanje v Sloveniji	14 do 30 dni	Upravna taksa 81 € in taksa vloge 8 €; skupaj 89 €
Izpis bivalne vize in nalepke na prevoznikovi pristojni UE, ki po diplomatski pošti potuje na DKP	14 do 21 dni	–
DKP obvesti kandidata za zaposlitev, da lahko dvigne vizo in dvig vize	1 dan	–
Delavec pride v Republiko Slovenijo	1 dan	–
Skupaj	89 do 154 dni	203,93 €

Po 89 do 154 dneh vodenja postopkov s strani delodajalca lahko tujec pride v Slovenijo. Do tedaj ima delodajalec 203.93 € stroškov. Ta del zaposlitve tujca je časovno najdaljši in finančno dražji, saj v naslednjem koraku dejanske prijave in zaposlitve tujca delodajalec izgubi manj dni in ima manj stroškov.

Tabela 4.2 Časovni in finančni okvir prve zaposlitve tujca – dejanska izvedba prijave delavca in zaposlitev

Dejavnost v postopku zaposlitve tujca – dejanska izvedba prijave delavca in zaposlitev	Časovni okvir	Finančni okvir
Prijava začasnega prebivališča na UE	1 do 2 dneva	–
Zdravniški pregled za pridobitev zdravniškega spričevala		100 €
Prijava in ureditev obveznega zavarovanja (na ZZSZ)		–
Pridobitev davčne številke		–
Odprtje bančnega računa		–
Prijava dela tujca (na ZRSZ)		–
Pridobitev licence za voznika (na OZS)		–
* Zamenjava voznškega dovoljenja (na UE)	1 dan	–
Skupaj	1 (*2) do 2 (*3) dni	100 €
SKUPAJ celoten postopek zaposlitve tujca	90 (*91) do 156 (*157) dni	303,93 €

Pregled časovnega okvira za prvo zaposlitev tujca v podjetju kaže, da delodajalec potrebuje približno 90 do 156 dni da izpelje vse postopke za zaposlitev tujca. Ti seveda niso odvisni samo od njega, njegovega interesa in angažiranosti, ampak mora upoštevati roke za razrešitev posameznih prošenj in vlog posameznih upravnih organov. Ta časovni okvir zato ne pomeni, da je delodajalec vseh 90 dni aktiven in skrbi samo za potrebne dokumente in vloge za zaposlitev tujca, ker so tu zajeti tudi dnevi čakanja na razrešitev vlog in prošenj. A vsekakor je ta čas za delodajalca omejujoč, ker mora čakati in slediti postopkom, ki so med sabo soodvisni in je potrebno slediti določenemu sosledju postopkov. V tem času pa delodajalec še ne more imeti delavca, da bi ta zanj opravljal delo. Zato je odločilnega pomena, da zna pravilno načrtovati potrebe po delavcih, da mu v ključnem trenutku ne zmanjka delavcev za opravljanje dela. Torej vsaj tri mesece pred predvideno potrebo po delavcu mora (v kolikor ne najde delavca na zavodu za zaposlovanje, kar ga praviloma ne) začeti postopke za načrtovano zaposlitev tujca, da lahko potem ob pravem času delavca zaposli in da ne prihaja do izpada prometa in zastojev pri opravljanju prevozov.

Pogled na zaposlitev tujca s perspektive finančnega okvira kaže, da znaša strošek zaposlitve enega tujca za delodajalca približno 303,93 €. V to so zajeti samo neposredni stroški, ki jih ima delodajalec s pridobitvijo delovnega dovoljenja, dovoljenja za prebivanje, z zdravniškim pregledom. Pri tem pa niso zajeti drugi posredni stroški (telefonske in pošne storitve, prevozi, potreben pisarniški material idr.), ki jih ima

delodajalec v zvezi s postopkom zaposlitve; ti stroški so načeloma majhni, a ne zanemarljivi. Posebej pa je potrebno omeniti tudi čas delodajalca oz. zaposlene osebe v podjetju, ki vodi in usklajuje postopek zaposlovanja tujca. V tem času ne more opravljati drugih potrebnih dejavnosti v podjetju, zato je del stroška tudi izpad zaradi ukvarjanja s postopkom zaposlitve tujca. Tako poglobljeno pa na ravni te projektne naloge ne bomo ocenjevali, a se zavedamo, da so stroški za delodajalca dejansko nekoliko višji. Za prikaz stroškov so tako relevantni samo neposredni stroški, ki jih ima delodajalec v prevozniški dejavnosti s posameznim primerom zaposlitve tujca.

Opazimo lahko, da je za delodajalca bolj časovno in finančno obremenilen tisti del, ko pridobiva ustrezne dokumente in dovoljenja. Po pridobitvi vseh dokumentov in dovoljenj lahko potem izvede dejansko zaposlitev praktično v enem do dveh dneh, drugih stroškov pa z zaposlitvijo, razen z zdravniškim pregledom, kar je strošek za delodajalca tudi v primeru zaposlitve našega delavca, delodajalec nima več.

Načrtovanje potreb po delavcu je v podjetjih, ki se zaradi pomanjkanja domačega kadra morajo posluževati zaposlovanja tujcev, odločilnega pomena. Računati morajo na časovni zamik pri zaposlitvi tujca zaradi urejevanja dokumentacije in postopkov, od katerih je delodajalec odvisen, da formalno izpelje zaposlitev tujca. Torej tega nikakor ne more narediti čez noč (kot bi v primeru zaposlitve domačega voznika) in to mora upoštevati pri načrtovanju in uspešnem vodenju podjetja.

4.5 Predstavitev časovnega in finančnega okvira podaljšanja delovnega dovoljenja

Postopek zaposlitve tujca se z dejansko zaposlitvijo pravzaprav konča, a delodajalec mora potem še podaljšati delovno dovoljenje in dovoljenje za prebivanje, ker sta ti dve dovoljenji izdani za krajši čas, kot pa navadno traja pogodba o zaposlitvi med delodajalcem in delavcem (tudi v primeru zaposlitve za določen čas enega leta). Najprej mora podaljšati delovno dovoljenje po štirih mesecih, ker je prvo delovno dovoljenje izdano samo za štiri mesece, kasneje pa mora potem vsako leto (letno) ponovno obnavljati postopek podaljševanja delovnega dovoljenja.

Tabela 4.3 Časovni in finančni okvir podaljšanja delovnega dovoljenja po štirih mesecih

Dejavnost v postopku podaljšanja delovnega dovoljenja po štirih mesecih	Časovni okvir	Finančni okvir
Priprava in oddaja Prošnje za podaljšanje dovoljenja za zaposlitev z ustrezno dokumentacijo in pridobitev novega delovnega dovoljenja (na ZRSZ)	1 dan + 30 do 60 dni	Takse 70,90 €, vloga za delovno dovoljenje (obrazec TUJ2/2) 3,55 €; skupaj 74,45 €
Oddaja vloge za podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje iz razloga zaposlitve z ustrezno dokumentacijo in pridobitev novega dovoljenja za prebivanje (na UE)	1 dan + 14 do 30 dni	Upravna taksa 51,91 € in nalepka 5,42 €; skupaj 57,33 €
Prijava spremembe obveznega zavarovanja (na ZZS)	1 dan	–
Ponovna prijava dela tujca (na ZRSZ)		–
Ponovna pridobitev nove licence za voznika (na OZS)	1 do 2 dneva	–
Skupaj	48 do 95 dni	131,78 €

Za postopek podaljšanja po štirih mesecih je potrebnih približno 48 do 95 dni, delodajalec pa mora plačati skupaj 131,78 € stroškov za posameznega zaposlenega tujca. V tem primeru ni potrebno ponovno izpolniti in na zavodu za zaposlovanje vložiti PD obrazca in prijaviti potrebe po delavcu. Strošek pridobitve dovoljenja za prebivanje je nižji, ker ga delodajalec pridobi na upravni enoti in ni več potrebno sodelovanje s konzulatom. Delodajalec tudi nima stroška z zdravniškim pregledom, ker je le-ta vezan na prvo zaposlitev. Poleg podaljšanja delovnega dovoljenja mora pridobiti tudi podaljšanje dovoljenja za prebivanje, ker sta ta dva dokumenta soodvisna.

Tabela 4.4 Časovni in finančni okvir podaljšanja delovnega dovoljenja po enem letu

Dejavnosti v postopku podaljšanja delovnega dovoljenja	Časovni okvir	Finančni okvir
Izpolnitev in oddaja PD obrazca in prijava potrebe po delavcu (na ZRSZ)	1 dan + 8 dni	Strošek obrazca 0,48 €
Priprava in oddaja vloge za delovno dovoljenje z ustrežno dokumentacijo in pridobitev novega delovnega dovoljenja (na ZRSZ)	1 dan + 30 do 60 dni	Takse 70,90 €, vloga za delovno dovoljenje (obrazec TUJ 2/1) 3,55 €; skupaj 74,45 €
Oddaja vloge za podaljšanje dovoljenja za prebivanje z ustrežno dokumentacijo in pridobitev novega dovoljenja za prebivanje (na UE)	1 dan + 14 do 30 dni	upravna taksa 51,91 €, nalepka 5,42 €; skupaj 57,33 €
Ponovna prijava dela tujca (na ZRSZ)	1 dan	–
Prijava spremembe obveznega zavarovanja (na ZZS)		–
Ponovna pridobitev licence za voznika (na OZS)	1 do 2 dneva	–
Skupaj	57 do 104 dni	132,26 €

Postopek podaljšanja po enem letu in potem vsako leto dokler je tuj delavec zaposlen v podjetju delodajalcu vzame približno 57 do 104 dni; strošek za delodajalca pa znaša 132,26 €. V tem primeru mora delodajalec ponovno izpolniti PD obrazec in na zavodu za zaposlovanje prijaviti potrebo po delavcu. V obeh primerih podaljševanja delovnega dovoljenja in dovoljenja za prebivanje pa delodajalec vse zadeve ureja na zavodu za zaposlovanje ter na upravni enoti in ne sodeluje več z diplomatsko konzularnim predstavništvom, saj je delavec že tu in posredovanje konzulata ni več potrebno. V obeh primerih je potrebno ponovno pridobiti tudi potrdilo Skupnosti za posameznega voznika na Obrtni zbornici Slovenije.

Sam neposreden strošek, ki ga ima delodajalec z zaposlitvijo tujca iz tretjih držav, ki za vstop v Republiko Slovenijo iz razloga zaposlitve potrebujejo vizo, v nobenem primeru ni previsok. Res pa je, da se, ko ima zaposlenih več delavcev, ta znesek pomnoži in je v tem primeru izdatek za podjetje in hkrati vložek v delavce večji.

Vsi trije postopki, tako prva zaposlitev tujca kot tudi oba postopka podaljšanja delovnega dovoljenja, so vezani na določen časovni proces, ki je pri celotnem postopku kot tak dolotrajen in za delodajalca precej omejujoč. Zavedamo se, da posamezni upravni organi opravljajo svoje delo v skladu z zahtevami, da ne rešujejo samo ene vloge, da morajo preveriti določene podatke (pri tem so odvisni od drugih ustanov in organov) in da tudi zato ne morejo posamezne vloge rešiti kar čez noč. Iz tega zornega

kota so roki čakanja za rešitev posamezne vloge upravičeni in razumljivi. Izkušnje v praksi pa kažejo, da lahko, v kolikor je res potrebno, s primernim odnosom do uslužbencev vsaj nekoliko pospešimo postopek. Res pa je tudi, da imajo tisti delodajalci, ki imajo zaposlene tujce, s tem področjem zaposlovanja izkušnje. Vedo, kako stvari potekajo, kaj vse potrebujejo, so na potopek bolj pripravljeni (popolne vloge ...) in pravočasno začnejo urejati potrebno dokumentacijo. Tako sami poskrbijo, da postopek poteka čim bolj tekoče in da ne prihaja do morebitnih še večjih časovnih zastojev.

5 SKLEP

Zakonske osnove za zaposlovanje tujcev s krovnama zakonoma tega področja, Zakonom o tujcih (Ur. l. RS 107/2006) in Zakonom o zaposlovanju in delu tujcev (Ur. l. RS 4/2006 in 52/2007), in na njuni osnovi sprejetimi pravilniki in uredbami natančno in sistematično urejajo to področje. Zakonodaja s tega področja omogoča delodajalcem različne možnosti zaposlovanja tujcev in sistematično ureja postopek zaposlitve, a jih hkrati z državno regulacijo pritoka tujih delavcev v Republiko Slovenijo (kvote) tudi omejuje.

Sprejete spremembe ZZDT (35. člen Ur. l. RS 52/2007) dodatno dovoljujejo zavodu za zaposlovanje, da sam pridobiva podatke od pristojnih služb, ki jih potrebuje za izvajanje zakona in v postopku izdajanja delovnega dovoljenja. S tem se je postopek zaposlitve tujca nekoliko poenostavil, saj lahko zavod sam po uradni dolžnosti pridobi določene podatke. Res pa je, da lahko zaradi pomanjkljivih zbirk drugih ustanov in posredovanja podatkov prihaja do daljšanja postopka, ker zavod čaka na zahtevane podatke. Zato je včasih časovno bolj učinkovito, če delodajalec sam priskrbi vso zahtevano dokumentacijo in podatke ter odda popolno dopolnjeno vlogo.

Prevozniška dejavnost na splošno kaže svojo specifičnost pri zaposlovanju delavcev. Podatki zavoda za zaposlovanje kažejo, da domačega za to delo motiviranega kadra primanjkuje in so delodajalci v tej dejavnosti prisiljeni zaposlovati tujce. Tako se delodajalci najpogosteje srečujejo s postopkom zaposlitve tujca iz tretjih držav, saj je teh zaposlenih v prevozništvu največ. Država pa je delodajalcem v prevozništvu pomagala tako, da je poklic voznik v mednarodnem transportu opredelila kot deficitaren. Zato je postopek zaposlitve tujca kot voznika nekoliko poenostavljen in poteka po postopku in obrazcu brez kontrole trga dela.

Delodajalec se v postopku zaposlitve tujca srečuje in mora sodelovati z različnimi državnimi in drugimi ustanovami. Te opravljajo različne vloge in naloge v procesu zaposlitve tujca, so odgovorne za izvedbo svojega dela postopka in igrajo pomembno vlogo pri izvedbi postopka zaposlitve tujca. Delodajalec je od njih odvisen, saj lahko le z njihovo pomočjo in v sodelovanju z njimi dejansko izvede zaposlitev. V celotnem procesu pa ima prav delodajalec zelo pomembno vlogo, saj do začetka postopka pride na njegovo pobudo in na osnovi njegovih potreb. Poleg tega pa tudi skrbi za zbiranje dokumentacije, pravočasno vložene in popolno dopolnjene prošnje ter skrbi za koordinacijo med posameznimi deli postopkov, ki jih vodijo druge ustanove in organizacije.

Analiza celotnega postopka zaposlitve tujca v prevozniški dejavnosti na ravni časovne komponente je pokazala, da je celoten birokratski postopek zaposlitve tujca časovno dolgotrajen in zato omejujoč. Delodajalec potrebuje za zaposlitev tujca okvirno in najmanj vsaj 90 dni, kar je približno tri mesece. To pa predstavlja delodajalcu v

Sklep

današnjem času hitrih sprememb veliko omejitev, saj ne more zaposliti delavca takoj, ko se pokaže potreba.

Analiza finančne komponente zaposlitve tujca kaže, da strošek za podjetje po naših ocenah ni previsok, saj za posamezen primer znaša 303,93 €. Res pa je, da je to za podjetje vendarle strošek, ki ga druga podjetja, ki najdejo delavce med našimi iskalci zaposlitve, nimajo. Podjetje ima tudi kasneje z zaposlenim tujcem še vedno stroške, ko mora letno obnavljati delovno dovoljenje in dovoljenje za prebivanje. S podaljševanjem in obnavljanjem teh dovoljenj ima nekaj manj stroškov (132,26 €), a je to zopet strošek, ki ga podjetja, ki zaposlijo »domačega« delavca, nimajo. Zato je še posebej pomembno, da delodajalec izbere ustreznega, primernega in zaupanja vrednega delavca, saj stroški, ki jih zanj porabi pravzaprav iz drugega zornega kota pomenijo naložbo v delavca, ki jo mora s svojim delom in odnosom do dela potem tudi opravičiti. V primeru, ko ima podjetje zaposlenih več tujcev, se seveda strošek pomnoži s številom zaposlenih in v tem primeru strošek ni tako majhen.

Omeniti pa je potrebno tudi, da med te stroške niso zajeti vsi drugi posredni stroški, ki jih ima delodajalec v sklopu procesa zaposlitve tujca (poštne, telefonske storitve, potni stroški ...). Nezanemarljiv, a težko izmerljiv, je tudi izpad dela na drugih področjih zaradi angažiranosti in ukvarjanjem s postopkom zaposlitve tujca.

6 ZAKLJUČEK

Delodajalci se danes srečujejo z najrazličnejšimi izzivi sodobnega poslovanja in vodenja podjetja. Najpogosteje so pri tem izpostavljeni segmenti, ki so vezani na sklepanje novih poslov, skrb za konkurenčno prednost in uspešno poslovanje. Delodajalci v prevozniki dejavnosti pa se poleg vsega tega vedno znova srečujejo tudi z izzivom iskanja ustreznega in za opreavljanje prevozov motiviranega kadra, ki ga želijo glede na potrebe zaposliti.

Podjetja s prevozniki dejavnostjo se širijo, saj je povpraševanje po opravljanju teh storitev (prevozi v cestnem prometu) v porastu, delodajalci pa nimajo na razpolago zadostnega števila »domaćih« delavcev, ki bi to delo bili pripravljene opravljati. Tako so v brezizhodnem položaju in so prisiljeni iskati delavce za opravljanje dela voznika v cestnem mednarodnem transportu v tujini. Z zaposlitvijo teh delavcev pa se srečujejo s postopkom zaposlitve tujcev, najpogosteje iz tretjih držav. Pri tem morajo biti pripravljene na postopek, ki je kljub sprejetim poenostavitvam (pridobivanje podatkov in zaposlovanje brez preverjanje trga dela) časovno dolgotrajen, in na dodatne stroške, ki jih zaposlitev tujca posledično prinese. Sam postopek zaposlitve tujca v primerjavi z zaposlitvijo domačega delavca predstavlja delodajalcu do neke mere omejitev, a hkrati izhod iz drugače brezizhodne situacije, ko na našem trgu dela ni kandidatov za opravljanje tega dela.

Prevoznik (delodajalec) mora pri svojih poslovnih odločitvah, pri sklepanju in prevzemanju novih poslov, upoštevati časovni zamik in čas, ki ga zaposlitev tujca zahteva. Ker je delodajalec zelo odvisen od delavcev, je v tem primeru za uspešno poslovanje ključnega pomena dobro strateško načrtovanje. S postopki za zaposlitev tujca mora začeti že pred dejansko potrebo, da takrat, ko se potreba pokaže, že ima tujega delavca zaposlenega in na razpolago, da začne z opravljanjem prevozov. Le tako lahko uspešno kljubuje vsem spremembam na trgu. A je načrtovanje do te mere, da te ne more nič presenetiti, nemogoče, saj se vedno lahko pojavijo nepredvidene priložnosti ali druge nepredvidljive situacije (daljši bolniški stalež ...). V tem primeru pa postopek zaposlitve tujca predstavlja še večjo omejitev, saj si delodajalec ne more pomagati s tujim delavcem, ker preden bi ta po vseh postopkih bil zaposlen in bi lahko začel delati, bi morda delodajalec že izgubil posel, ali bi se bolniški stalež že nehal. V takih primerih si morajo delodajalci v prevozniki pomagati na drug način, vsak po svojih močeh, a nihče s smotno, dolgosežno in učinkovito rešitvijo.

Uvedba kvotnega sistema, s katerim država na podlagi stanja na trgu delovne sile regulira obseg tujcev na slovenskem trgu dela, pa je še dodatno obremenila postopek, saj se lahko zgodi, da ima delodajalec izbranega tujega kandidata za zaposlitev, a ga ne more zaposliti, ker je kvota izdaje delovnih dovoljenj že presežena. Dejstvo je, da država mora poskrbeti za regulacijo priseljevanja tujih delavcev tudi v skrbi za naše. A s

tem nič ne pomaga delodajalcem v prevozništvu, ker ne poskrbi, da bi dvignila interes za poklic voznika med našimi delavci in brezposelnimi in tako omogočila prevoznikom opravljanje storitve brez omejitev.

Vsekakor gre za zapleteno in strukturno izrazito večplastno področje, ki bi ga bilo potrebno v prihodnje uravnovesiti. Kar zadeva postopkov zaposlovanja tujcev za potrebe prevozništv, bi bilo smiselno razporediti pristojnosti za opravljanje delov postopka in reševanje različnih vlog enemu državnemu organu, da ne bi prihajalo do časovnih izgub zaradi razpršenosti postopka med različnimi institucijami. Še bolje bi bilo, če bi delodajalci v prevozništvu našli dovolj delavcev za opravljanje dela voznika med domačimi iskalci zaposlitve. Tako bi rešili kar največ težav naenkrat. Ne bi se jim bilo potrebno ubadati z zbiranjem dokumentacije in vlaganjem prošenj za dovoljenja, prihranili bi na času (svojem in zaposlenih na institucijah, ki sodelujejo v postopku zaposlitve tujca) in denarju ter rešili vsaj kakšen primer brezposlenosti pri nas. A to so prej kot možnost resničnega dejstva in rešitve zaenkrat samo iluzorna razmišljanja in želje.

LITERATURA IN VIRI

- Belopavlovič, Nataša. 1992. Nov sistem zaposlovanja tujcev. *Gospodarski vestnik* (14. maj): 59–62.
- . 2000. Zaposlovanje tujcev – nova ureditev. *Pravna praksa* 19 (31): 16–25.
- . 2004. Delovna knjižica tujcev – državljanov EU. *Pravna praksa* 25–26, (29. julij): 16–17.
- J. K. 2006. Zaposlovanje tujcev v avtoprevozništvu Nam bodo bogatejše države speljale najboljše tuje voznike? *Obrtnik*, 10. Oktober: 39. [Http://www.ozs.si/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=3534&ID=10341](http://www.ozs.si/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=3534&ID=10341) (26. 5. 2007).
- Kern, Marko. 2006. Manj ovir za tiste delavce, ki jih pri nas ni. *Obrtnik*, 10. Oktober. [Http://www.ozs.si/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=3538&ID=10297](http://www.ozs.si/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=3538&ID=10297) (26. 5. 2007).
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve*. 2007. Vstopna stran. http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/ (10. 12. 2007).
- Malenšek, Breda in Marko Kern. 2006. Priložnost za male delodajalce, ki to je - in tudi ni. *Obrtnik*, 3. marec. [Http://www.ozs.si/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=3134&ID=8364](http://www.ozs.si/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=3134&ID=8364) (26. 5. 2007).
- Popolna vloga omogoča zaposlitev tujca v 30 dneh. 2006. *MOS sejemski bilten*, 11. september: 6. [Http://cs.sgn.net/show_inf.php?cid=2_18_1_576](http://cs.sgn.net/show_inf.php?cid=2_18_1_576) (11. 5. 2007).
- Rakočevič, Slobodan. (1999). *Predpisi o tujcih in azilu, s komentarjem Slobodana Rakočeviča*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. 1998. Uredniški odbor Anton Bajec ... et al. Ljubljana: DZS.
- Šepec, Miha. 2001. Urejanje zaposlovanja in dela tujcev na podlagi novega zakona o zaposlovanju in delu tujcev. *Delavci in delodajalci* 1 (3): 257–267.

—. 2003. *Zaposlovanje in delo tujcev in zaposlovanje naših delavcev v tujini v letu 2002*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

—. 2004. *Zaposlovanje in delo tujcev v Sloveniji ob vstopu Slovenije v EU. Kadri* (marec): 48–55.

Zavod republike Slovenije za zaposlovanje. 2007. Vstopna stran. [Http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/Tujci/Tujci.htm](http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/Tujci/Tujci.htm) (26. 5. 2007).

Seznam pravnih virov

Ustava Republike Slovenije (URS).
Uradni list RS, št. 33I/1991-I, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004 in 68/2006.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR). Uradni list RS, št. 42/2002, 103/2007.

Zakon o prevozih v cestnem prometu (ZPCP-2).
Uradni list RS, št. 131/2006 in 5/2007.

Zakon o tujcih (ZTuj-1-UPB3). Uradni list RS, št. 107/2006.

Zakon o varnosti cestnega prometa (ZVCP-1-UPB4). Uradni list RS, št. 133/2006.

Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT-UPB1). Uradni list RS, št. 4/2006 in 52/2007.

Pravilnik o licencah za opravljanje prevozov v cestnem prometu.
Uradni list RS, št. 30/2002 in 108/2003.

Pravilnik o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji delovnih dovoljenj ter o obliki in vsebini posamezne vrste delovnega dovoljenja. Uradni list RS, št. 2/2001.

Pravilnik o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji dovoljenja za zaposlitev v primerih, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela. Uradni list RS, št. 70/2006.

Pravilnik o postopku prijave in odjave dela tujcev. Uradni list RS, št. 37/2006.

Pravilnik o postopku prijave in objave prostega delovnega mesta ter načinu sporočanja podatkov Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje. Uradni list RS, št. 50/1999.

Pravilnik o vrstah, postopkih in načinih vodenja evidenc tujcev, ki se zaposlijo in delajo na ozemlju Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 68/2003.

Pravilnik o vsebini in načinu vodenja evidenc s področja zaposlovanja. Uradni list RS, št. 17/1999.

Uredba evropskega parlamenta in sveta (ES) o spremembi Uredb Sveta (EGS) št. 881/92 in (EGS) št. 3118/93 zaradi uvedbe potrdila za voznike. Uradni list RS, št. 484/2002.

Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2007. Uradni list RS, št. 8/2007 in 55/2007.

Uredba sveta (EGS) o dostopu na trg znotraj Skupnosti pri cestnem prevozu blaga na ozemlje države članice ali z njega ali prek ozemlja ene ali več držav članic. Uradni list RS, št. 881/1992.

Navodilo o načinu izvajanja obveznosti delodajalca in tujca do nadzorstvenih organov. Uradni list RS, št. 68/2003.

PRILOGE

- Priloga 1** Obrazec DR-02
- Priloga 2** Obrazec M1/M2
- Priloga 3** Obrazec M3
- Priloga 4** Obrazec PD (DZS 0,48-PD-1)
- Priloga 5** Obrazec TUJ/B
- Priloga 6** Obrazec TUJ 2/1
- Priloga 7** Obrazec TUJ 2/2
- Priloga 8** Obrazec TUJ 4/3
- Priloga 9** Obrazec 8,204 (Napotnica za predhodni preventivni zdravstveni pregled pred prvo zaposlitvijo delavca)
- Priloga 10** Priloga k obrazcu TUJ 2/1, 2/3
- Priloga 11** Pogodba o zaposlitvi
- Priloga 12** Prošnja za izdajo oziroma podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje iz razloga zaposlitve ali dela
- Priloga 13** Vloga za izdajo potrdila za voznika, ki ni državljan članice EU, na osnovi katere Obrtna zbornica izda Potrdilo za opravljanje cestnih prevozov za posameznega tujega voznika

12. Podatki o osebah, pooblaščenih za zastopanje										
A. Davčna številka										
Osebno ime		Ime			Priimek					
Naslov prebivališča										
Tip zastopnika										
Meje pooblastil										
E-certifikat										
Datum (1-podelitve pooblastila, 2-prenehanja pooblastila)										
B. Davčna številka										
Osebno ime		Ime			Priimek					
Naslov prebivališča										
Tip zastopnika										
Meje pooblastil										
E-certifikat										
Datum (1-podelitve pooblastila, 2-prenehanja pooblastila)										

13. Podatki o kapitalskih naložbah doma (1-prijava, 2-sprememba, 3-odjava, davčna številka, firma, sedež, višina)									

14. Podatki o kapitalskih naložbah v tujini (1-prijava, 2-sprememba, 3-odjava, firma, sedež, organizacijska oblika podjetja v tujini, višina)									

S podpisom potrjujem resničnost podatkov.

V _____, dne _____

Podpis davčnega zavezanca:

Prijavi za vpis v davčni register so priložene naslednje listine:

podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo, zavarovanju za primer brezposelnosti in o sklenitvi delovnega razmerja

1	Vrsta prijave (ustrezno obkroži)	1 - Sklenitev delovnega razmerja	2 - Sprememba RŠZ oz. delovnega časa
2	Ime in sedež zavezanca za prispevek	3	Matična številka PRS
		4	Registrska številka zavezanca
		5	Šifra dejavnosti
		6	Registrska št. prij. potrebe po delavcu
7	EMŠO	8	Državljanstvo
9	PRIIMEK		
10	IME		
11	STALNO Ulica s hišno številko		
12	Številka in kraj pošte		
13	Šifra in naziv občine	14	Država
15	PREBIVALIŠČE ZAGASNO Ulica s hišno številko		
16	Številka in kraj pošte		
17	Šifra in naziv občine		
18	Država	19	Iztek veljavnosti začasnega prebivališča v RS (dan, mesec, leto)
20	Podlaga zavarovanja	21	Datum pričetka (dan, mesec, leto)
22		23	
24	Delovni/zavarovalni čas (ur na teden)	25	Delovno razmerje
26	Št. delovnega dovoljenja	27	Datum izteka zav. pogojev/ del. dovoljenja (dan, mesec, leto)
28	Izmensko delo	29	Šolska izobrazba (končana šola)
30	Naziv poklicne/strokovne izobrazbe	31	Stopnja šolske izobrazbe
32	Stopnja strokovne usposobljenosti	33	Stopnja strokovne izobrazbe
34	Naziv delovnega mesta		
	Opis dela		
			Poklic, ki ga opravlja
35	Poslan v državo	36	Prostovoljno pokojninsko zavarovanje
		37	Vrsta invalidnosti

Opomba:

Kraj dne

Izpolni ZZ/S	Datum prejema
	Prejel

M.P.

Vložnik

SPREMEMBA

Obr. M-3

Mikrofilmska številka

podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo, zavarovanju za primer brezposelnosti in o sklenitvi delovnega razmerja

1	Ime in sedež zavezanca za prispevek		2	Matična številka PRS	
			3	Registrska številka zavezanca	
			4	Šifra dejavnosti	
			5	Registrska št. prij. potrebe po delavcu	
			6a		6b
7	EMŠO	8	Državljanstvo		
9 PRIIMEK					
10 IME					
11	PREBIVALIŠČE STALNO	Ulica s hišno številko			
12		Številka in kraj pošte			
13		Šifra in naziv občine	14	Država	
15	PREBIVALIŠČE ZAČASNO	Ulica s hišno številko			
16		Številka in kraj pošte			
17		Šifra in naziv občine			
18	Država		19	Iztek veljavnosti začasnega prebivališča v RS (dan, mesec, leto)	
20	Podlaga zavarovanja		21	Datum pričetka (dan, mesec, leto)	
22	Vzrok prenehanja		23	Datum prenehanja (dan, mesec, leto)	
24	Delovni/zavarovalni čas (ur na teden)		25	Delovno razmerje	
26	Št. delovnega dovoljenja		27	Datum izteka zav. pogojev/del. dovoljenja (dan, mesec, leto)	
28	Izmensko delo		29	Šolska izobrazba (končana šola)	
30	Naziv poklicne/strokovne izobrazbe		31	Stopnja šolske izobrazbe	
32	Stopnja strokovne usposobljenosti		33	Stopnja strokovne izobrazbe	
34 Naziv delovnega mesta					
Opis dela					
Poklic, ki ga opravlja					
35	Poslan v državo	36	Prostovoljno pokojninsko zavarovanje	37	Vrsta invalidnosti

Opomba:

Kraj dne

SZZS Izpolni ZZZS	Datum prejema
	Prejel

M.P.

Vložnik

PD-1: Prijava potrebe po delavcu oz. pripravniku

FP 09794

1. Naslov delodajalca: Regist. št. prijave:
 2. Matična številka PRS:

3. Šifra dejavnosti SKD: 4. Upravna enota prostega delovnega mesta:

5. Na delovno mesto na območju navedene upravne enote, ki je v nadaljevanju opisano in opredeljeno s pogoji za zasedbo, želimo zaposliti naslednje število delavcev / pripravnikov: 1 2 3 4 5 oz.

6. Naziv ter opis del in nalog prostega delovnega mesta:
 SKP:

7. Tarifni razred prostega delovnega mesta: I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX.

8. Zahtevana poklicna / strokovna izobrazba:
 Alternativna poklicna / strokovna izobrazba:
 Zahtevana Nacionalna poklicna kvalifikacija (certifikat):

9. Vrsta potrebe			10. Trajanje zaposlitve		11. Vrsta zaposlitve		12. Delovno mesto je prosto			13. Okvirna mesečna neto plača	
1. dodatna	2. nadomestna	3. sezonska	1. nedoločen čas	2. določen čas	1. polni delovni čas	2. skrajšani del. čas	1. letno, po izteku roka prijave	2. po dogovoru	3. od dne	v EUR	
			st. mesecev	oz.						oz. (valuta)	

14. Urnik dela				15. Poskusno delo		16. Zahtevane delovne izkušnje		17. Zahtevane telesne sposobnosti			18. Druge sposobnosti				19. Zahtevani vozniki izpit kategorije			
1. eno-zmiansko delo	2. dvo ali več-izmiansko delo	3. deljen delovni čas	4. gibljiv / nestalen urnik	1. NE	2. DA	1. NE	2. DA	1. oster vid	2. ročne premost.	3. fizična moč	1. organizacijske sposobnosti	2. komunikativnost	3. vodenje manjših skupin	4. vodenje velikih skupin	A	B	C	D
				let / meseci	let / meseci										E	F	G	H

20. Zahtevano znanje jezika/ov:

	Stopnja zahtevanega znanja				
	osnovno	zadovoljno	dobro	zelo dobro	izločeno
	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

21. Zahtevana računalniška znanja:

	osnovno	zahtevno
Urejevalnik besedil	1	2
Delo s preglednicami	1	2
Računalniško oblikovanje	1	2
Delo z bazami podatkov	1	2
Programiranje	1	2
Poznavanje računalniških omrežij	1	2
Poznavanje operacijskih sistemov	1	2

22. Drugi pogoji / znanja / veščine – navedite:

23. Rok za prijavo kandidatov, v dnevih:
 V primeru, da boste objavo tega delovnega mesta zagotovili še sarni v sredstvih javnega obveščanja, navodite datum izida objave:

24. Posebne namere delodajalca pri iskanju kandidata oz. kandidatov za zaposlitev:
 1 – nimamo posebnih namer
 2 – iskanje primernih kandidatov tudi na širšem območju EU
 3 – iskanje primernih kandidatov tudi na območju naslednje države oz. držav EU (navedite):
 4 – želimo zaposliti delavca iz območja zunaj EU (tujci iz t.i. tretjih držav): Nova zaposlitev tujca Obnova delovnega dovoljenja

25. Sodelovanje zavoda za zaposlovanje pri iskanju kandidatov:

1. DA, želimo sodelovanje (ustrezno označite z X)		2. NE, ne želimo sodelovanja (ustrezno označite z X)		26. Ali želite objavo tega prostega delovnega mesta tudi v medijih (internet itd.):
☐ neposredno napotovanje prijemnih kandidatov iz zavodovih evidenc (napotnice), število:	☐ neposredno napotovanje iz zavodovih evidenc (napotnice), število: in obveščanje ostalih zainteresiranih (oglasna deska)	☐ želimo predhodni telefonski dogovor z zavodom	☐ vloge kandidatov sprejemamo neposredno	
		Drugo (če želite, navedite):		2. NE

Kontaktna oseba delodajalca - samo za stike z zavodom:
 Ime in priimek: tel.: e-mail:
 Če želite, navedite tudi kontaktno osebo za zainteresirane kandidate:
 1. Isti podatki kot zgoraj
 2. Ime in priimek: tel.: e-mail:
 M.P.: (podpis odgovorne osebe)

IZPOLNI ZAVOD Datum sprejema prijave: Datum objave v prostorih zavoda:

(Firma in sedež prosilca)

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPOSLOVANJE

Centralna služba

PROŠNJA ZA IZDAJO DOVOLJENJA ZA ZAPOSILITEV

(Brez preverjanja trga delovne sile 4. odstavek 11.člena ZZDT)

A. prva zaposlitev B. podaljšanje C. nova zaposlitev Č. ponovna zaposlitev
(ustrezno obkrožite)

Zaposlitev v primeru iz prvega odstavka 3. člena Pravilnika o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji dovoljenja za zaposlitev v primerih, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela /Ur.l.RS, št.70/2006/ (ustrezno obkrožite)

1. zaposlitev tujca za najmanj visokošolsko izobrazbo iz poklicne skupine, navedene na seznamu 1;
2. zaposlitev tujca iz poklicne skupine, navedene na seznamu 2;
3. zaposlitev tujca, ki je najmanj 51% lastnik gospodarske družbe;
4. zaposlitev tujca z visokošolsko ali univerzitetno izobrazbo (ne glede na smer izobrazbe), ki je bil predhodno najmanj eno leto nameščen v gospodarski družbi na podlagi 16. člena zakona;
5. zaposlitev tujega strokovnjaka pri organu državne uprave, drugemu državnemu organu ali organu lokalne samouprave oz. pri nosilcu javnega pooblastila;
6. zaposlitev tujega učitelja, profesorja, lektorja ali drugega strokovnjaka pri izobraževalni, kulturni ali znanstveni ustanovi;
7. zaposlitev tujih znanstvenikov ali raziskovalcev pri znanstveno-raziskovalni ustanovi;
8. zaposlitev tujega kulturnega delavca pri kulturni ustanovi;
9. zaposlitev tujega športnika, trenerja ali strokovnega delavca pri športnem društvu (klub, gospodarska družba);
10. zaposlitev tujega strokovnjaka pri ustanovi za jedrsko energijo;
11. zaposlitev tujca, ki ga diplomatsko ali konzularno predstavništvo, mednarodna organizacija ali misija tuje države ne more zaposliti po mednarodnem pravu;
12. zaposlitev tujca, ki mu je potekla veljavnost osebnega delovnega dovoljenja z veljavnostjo 3 let, ki so ga tujci pridobili na podlagi 5-letne neprekinjene zaposlitve pri istem delodajalcu in niso imeli prekinitve zaposlitve, daljše od 6 mesecev v kateremkoli obdobju;
13. zaposlitev tujca z dovoljenjem za prebivanje v Republiki Sloveniji, ki je ožji družinski član slovenskega državljana ali tujca z osebnim delovnim dovoljenjem za nedoločen čas.

V primeru, da obkrožite številko 1. ali 2. vpišite še poklicno skupino iz seznama k 1. ali k 2. točki tega pravilnika. Številka poklicne skupine: _____ .

Podatki o prosilcu

1	Vlagatelj	
A	Firma	
B	Sedež	
C	Matična številka	
D	Davčna številka	E Šifra dejavnosti
F	Upravna enota sedeža	
G	Šifra upravne enote	
2	Delovno mesto, za katero se sklepa delovno razmerje	
A	Registrska številka PD obrazca	
3	Kraj opravljanja dela	A na sedežu delodajalca
		B na terenu (lokacija)
4	Doba, za katero je bilo delovno dovoljenje že izdano	

Podatki o tujcu

1	Priimek (in priimek ob rojstvu)	
2	Ime	
3	Spol (obkroži)	M Ž 4 Dan, mesec in leto rojstva
5	Enotna matična številka tujca	
6	Davčna številka tujca	
7	Kraj in država rojstva	8 Državljanstvo
9	Naslov bivališča v RS (ulica in h.št., poštna št.)	
10	Naslov bivališča v tujini	
11	Vrsta in številka potne listine, kje in kdaj je bila izdana in do kdaj velja	
12	Vrsta dovoljenja za bivanje v RS	
A	kdaj je bilo izdano dovoljenje za bivanje in do kdaj velja	
B	tujec bo pridobil prvo dovoljenje za prebivanje	
13	Stopnja strokovne izobrazbe	14 Poklic
15	Posebna znanja, delovne izkušnje	

V _____, dne _____

Podpis pooblaščenice osebe

Štampiljka

Podpisani (tujec) _____ izjavljam, da so navedeni podatki resnični in da dovoljujem vodenje svojih osebnih podatkov ter uporabo in posredovanje le-teh za potrebe ugotavljanja mojega statusa.

V _____, dne _____

Podpis tujca

PRILOGE - dokazila:

1. Dokazila o izpolnjevanju pogojev delodajalca:

- a) dokazilo o izpolnjevanju pogojev za posebno obravnavo v skladu s 5.členom Pravilnika /mnenje pristojnega ministrstva, mnenje OKS, mnenje pristojnega organa o izpolnjevanju pogojev za delo v jedrskih objektih/, /STRANKA/
- b) dokazilo o registraciji oziroma vpisu, /ZAVOD/
- c) izjava delodajalca: /STRANKA/
 - da mu v zadnjih treh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po določbah ZZDT, oziroma za prekršek po predpisih o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
 - da v roku šestih mesecev pred vložitvijo vloge ni odpuščal delavcev, zaposlenih za nedoločen čas,
 - da pred vložitvijo vloge za izdajo dovoljenja za zaposlitev na zavodu ni vložil pisnega obvestila o prenehanju potreb po delu večjega števila delavcev,
 - da v obdobju enega leta pred vložitvijo vloge za pridobitev dovoljenja za zaposlitev tujca ni bil prejemnik državne pomoči iz državnega proračuna za ohranitev produktivnih delovnih mest,
- č) dokazilo o pozitivnem poslovanju za preteklo leto (gospod.družbe predložijo obrazec BON-1, BON-2, oz. BON-3, samostojni podjetniki posamezniki pa napoved za odmero davka od prihodka iz dejavnosti za preteklo leto, skupaj z bilanco stanja in uspeha ter potrdilo o poravnanih davčnih obveznostih, /STRANKA/
- d) podpisano pogodbo o zaposlitvi v štirih izvodih, ki mora vsebovati pravice in obveznosti, ki jih kot sestavine pogodbe o zaposlitvi določajo predpisi o delovnih razmerjih, /STRANKA/
- e) potrjeno prijavo potrebe po delavcu na obrazcu PD./ZAVOD/

2. Dokazila o izpolnjevanju pogojev tujca:

- a) dokument, s katerim se izkazuje identiteta tujca, /STRANKA/
- b) dokazilo o ustrezni izobrazbi ali strokovni usposobljenosti, /STRANKA/
- c) izjavo tujca, da mu v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po ZZDT. /STRANKA/

Opozorilo:

Ob sami vlogi za izdajo delovnega dovoljenja je potrebno priložiti tudi dokazilo o plačilu upravne takse. Informacijo o številki transakcijskega računa, sklicni številki in višini upravne takse pridobite na pristojni službi Zavoda RS za zaposlovanje, oziroma na spletni stani Zavoda :

<http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/Tujci/UpravneTakse.htm>

OPOZORILO

Prosilce naprošamo, da obrazec opremijo s žigom, podpisom pooblaščenih oseb in tujca, in ga izpolnijo z velikimi tiskanimi črkami. Pomembno je, da so izpolnjene vse točke obrazca in da so priložena vsa dokazila. Popolna vloga omogoča, da dovoljenje izdamo v zakonskem roku (30 oz. 60 dni).

IZJAVA VLAGATELJA

Seznanjen sem, da na podlagi 66. in 139. člena Zakona o splošnem upravnem postopku uradna oseba Zavoda RS za zaposlovanje, ki vodi postopek, iz uradnih evidenc pridobiva podatke, ki so potrebni za ugotavljanje dejanskega stanja in dejstev, pomembnih za odločanje in tega ne prepovedujem.

(Ime in naslov prosilca) _____

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPOSLOVANJE

Območna služba _____

PROŠNJA ZA IZDAJO DOVOLJENJA ZA ZAPOSLOVANJE

(Pogodba o zaposlitvi 11.člen ZZDT)

Podatki o prosilcu

1	Vlagatelj							
A	Firma							
B	Sedež							
C	Matična številka							
D	Davčna številka							
E	Šifra dejavnosti							
F	Upravna enota sedeža							
G	Šifra upravne enote							
2	Delovno mesto, za katero se sklepa delovno razmerje							
A	Registrska številka PD obrazca							
3	Kraj opravljanja dela	A	na sedežu delodajalca					
		B	na terenu (lokacija)					
4	Prošnja za dovoljenje za zaposlitev	A	nova zaposlitev					
		B	Podaljšanje					
5	Doba, za katero se prosi za delovno dovoljenje	od		do				

Podatki o tujcu

1	Priimek (in priimek ob rojstvu)							
2	Ime							
3	Spol (obkroži)	M	Ž	4	Dan, mesec in leto rojstva			
5	Enotna matična številka tujca							
6	Davčna številka tujca							
7	Kraj in država rojstva					8	Državljanstvo	
9	Naslov bivališča v RS (ulica in h.št., poštna št.)							
10	Naslov bivališča v tujini							
11	Vrsta in številka potne listine, kje in kdaj je bila izdana in do kdaj velja							
12	Vrsta dovoljenja za bivanje v RS	A	kdaj je bilo izdano dovoljenje za bivanje in do kdaj velja					
		B	tujec bo pridobil prvo dovoljenje za prebivanje					
13	Stopnja strokovne izobrazbe		14	Poklic				
15	Posebna znanja, delovne izkušnje							

V _____, dne _____

Podpis pooblaščenice osebe

Štampiljka

Podpisani (tujec) _____ izjavljam, da so navedeni podatki resnični in da dovoljujem vodenje svojih osebnih podatkov ter uporabo in posredovanje le-teh za potrebe ugotavljanja mojega statusa.

V _____, dne _____

Podpis tujca

PRILOGE – dokazila:

1A. Dokazila o izpolnjevanju pogojev delodajalca:

- a) dokazilo o registraciji oziroma vpisu, /ZAVOD/
- b) pisno obvestilo pristojne službe zavoda iz drugega odstavka 22. člena, ki ob vložitvi ne sme biti starejše od 30 dni /ustrezne domače BO/ /STRANKA,
- c) obrazložitev potrebe za zaposlitev tujca, /ZAVOD/
- č) izjava delodajalca: /STRANKA/
 - da mu v zadnjih 3 letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po določbah ZZDT, oziroma za prekršek po predpisih o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
 - da v roku 6 mesecev pred vložitvijo vloge ni odpuščal delavcev, zaposlenih za nedoločen čas,
 - da pred vložitvijo vloge za izdajo dovoljenja za zaposlitev na zavodu ni vložil pisnega obvestila o prenehanju potreb po delu večjega števila delavcev,
 - da v obdobju 1 leta pred vlogo za pridobitev dovoljenja za zaposlitev tujca ni bil prejemnik državne pomoči iz državnega proračuna za ohranitev produktivnih delovnih mest,
- d) dokazilo o pozitivnem poslovanju za preteklo leto (gospodarske družbe priložijo obrazec BON-1 in BON-2, oziroma BON-3, S.P. pa napoved za odmero davka od prihodka iz dejavnosti za preteklo leto, skupaj z bilanco stanja in uspeha in potrdilo o poravnanih davčnih obveznostih), /STRANKA /
- e) podpisano pogodbo o zaposlitvi v 4 izvodih, ki mora vsebovati pravice in obveznosti, ki jih kot sestavine pogodbe o zaposlitvi določajo predpisi o delovnih razmerjih, /STRANKA/
- f) potrjeno prijavo potrebe po delavcu na obrazcu PD. /ZAVOD/

1B. Dokazila o izpolnjevanju pogojev delodajalca, ki je fizična oseba:

- a) dokument s katerim izkazuje svojo identiteto in prebivališče v Republiki Sloveniji, /STRANKA/
- b) podpisano pogodbo o zaposlitvi tujca v 4 izvodih, /STRANKA/
- c) obrazložitev potrebe za zaposlitev tujca, /STRANKA/
- č) pisno obvestilo pristojne službe zavoda iz drugega odstavka 20. člena, ki ob vložitvi ne sme biti starejše od 30 dni /obvestilo o ustreznih domačih BO/, /STRANKA /
- d) izjava delodajalca, da mu v zadnjih 3 letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po določbah ZZDT oziroma za prekršek po predpisih o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. /STRANKA/
- e) potrjeno prijavo potrebe po delavcu na obrazcu PD. /ZAVOD/

2. Dokazila o izpolnjevanju pogojev tujca:

- a) dokument, s katerim se izkazuje identiteta tujca, /STRANKA/
 - b) dokazilo o ustrezni izobrazbi ali strokovni usposobljenosti, ki ga potrdi pristojni organ v RS, /STRANKA/
- Če se namerava tujec zaposliti pri delodajalcu, ki je fizična oseba, mora poleg navedenih dokazil priložiti tudi dovoljenje za prebivanje v Republiki Sloveniji.*

Pri novem zaposlovanju strokovnjakov z najmanj višješolsko izobrazbo, sorodnikov delodajalca v ravni vrsti in delavcev specifičnih poklicev in znanj, ki jih ni mogoče pridobiti s šolanjem in usposabljanjem v Republiki Sloveniji, se k vlogi priložijo naslednja dokazila, navedena v 1A. pod a), b), c), č), e), in f), ter

- potrdilo davčnega organa, da je predlagal obračune davčnega odtegljaja za dohodke iz delovnega razmerja oziroma plačilnih list in da ima na podlagi predloženih davčnih obračunov tudi poravnane davčne obveznosti./ZAVOD /

V primeru novega zaposlovanja sorodnikov, delodajalec priloži še dokazilo o sorodstvu./STRANKA/

Če delodajalec ponovno zaprosi za izdajo dovoljenja za zaposlitev za istega tujca, se vlogi priložijo naslednja dokazila:

- a) pisno obvestilo pristojne službe zavoda iz drugega odstavka 20. člena, ki ob vložitvi ne sme biti starejše od 30 dni /obvestilo o ustreznih domačih BO/, /STRANKA/
- b) obrazložitev potrebe za zaposlitev tujca, /STRANKA/
- c) izjavo, da mu v zadnjih 2 letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po ZZDT, /STRANKA/
- č) podpisano pogodbo o zaposlitvi v 4 izvodih, ki mora vsebovati pravice in obveznosti, ki jih kot sestavine pogodbe o zaposlitvi določajo predpisi o delovnih razmerjih, /STRANKA/
- d) potrdilo davčnega organa, da je v obdobju predhodnega veljavnega dovoljenja za zaposlitev, predlagal obračune davčnega odtegljaja za dohodke iz delovnega razmerja oziroma plačilnih list in da ima na podlagi predloženih davčnih obračunov tudi poravnane davčne obveznosti, /ZAVOD /
- e) dokument, s katerim se izkazuje identiteta tujca. /Če gre za nov potni list – STRANKA/

IZJAVA VLAGATELJA

Seznanjen sem, da na podlagi 66. in 139. člena Zakona o splošnem upravnem postopku uradna oseba Zavoda RS za zaposlovanje, ki vodi postopek, iz uradnih evidenc pridobiva podatke, ki so potrebni za ugotavljanje dejanskega stanja in dejstev, pomembnih za odločanje in tega ne prepovedujem.

(Firma in sedež prosilca)

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPOSLOVANJE

Območna služba _____

PROŠNJA ZA PODALJŠANJE DOVOLJENJA ZA ZAPOSLOVANJE
(Po štirih mesecih 6. odstavek 11.člena ZZDT)**Podatki o prosilcu**

1	Vlagatelj	
A	Firma	
B	Sedež	
C	Matična številka	
D	Davčna številka	E Šifra dejavnosti
F	Upravna enota sedeža	
G	Šifra upravne enote	
2	Delovno mesto, za katero se sklepa delovno razmerje	
A	Registrska številka PD obrazca	
3	Kraj opravljanja dela	A na sedežu delodajalca
		B Na terenu (lokacija)
4	Doba, za katero je bilo delovno dovoljenje že izdano	
5	Doba, za katero se prosi za del.dovoljenje (preostali čas)	

Podatki o tujcu

1	Priimek (in priimek ob rojstvu)	
2	Ime	
3	Spol (obkroži)	M Ž Dan, mesec in leto rojstva
5	Enotna matična številka tujca	
6	Davčna številka tujca	
7	Kraj in država rojstva	Državljanstvo
9	Naslov bivališča v RS (ulica in h.št., poštna št.)	
10	Naslov bivališča v tujini	
11	Vrsta in številka potne listine, kje in kdaj je bila izdana in do kdaj velja	
12	Vrsta dovoljenja za bivanje v RS	
A	kdaj je bilo izdano dovoljenje za bivanje in do kdaj velja	
13	Stopnja strokovne izobrazbe	14 Poklic
15	Posebna znanja, delovne izkušnje	

V _____, dne _____

Podpis pooblaščenice osebe

Štampiljka

Podpisani (tujec) _____ **izjavljam**, da so navedeni podatki resnični in da dovoljujem vodenje svojih osebnih podatkov ter uporabo in posredovanje le-teh za potrebe ugotavljanja mojega statusa.

V _____, dne _____

Podpis tujca

PRILOGE – dokazila:

- a) dokazilo o socialnem zavarovanju tujca (obrazec M-1),
- b) potrdilo davčnega organa, da je v obdobju predhodno veljavnega dovoljenja za zaposlitev, predlagal obračune davčnega odtegljaja za dohodke iz delovnega razmerja oziroma plačilnih list in da ima na podlagi predloženih davčnih obračunov tudi poravnane davčne obveznosti,
- c) dokazilo, da ima tujec v Republiki Sloveniji urejeno prebivanje, ter
- č) kopijo potrdila o prijavi zaposlitve tujca pri zavodu,
- d) dokazilo, da delodajalec in tujec v času veljavnosti dovoljenja za zaposlitev nista kršila določb ZZDT (izjavo delodajalca in izjavo tujca).

V primeru, da imate pogodbo o zaposlitvi vezano na veljavnost delovnega dovoljenja, je potrebno k vlogi za podaljšanje priložiti pogodbo o zaposlitvi v 4 izvodih, ki mora vsebovati pravice in obveznosti, ki jih kot sestavine pogodbe o zaposlitvi določajo predpisi o delovnih razmerjih.

Opozorilo:

Ob sami vlogi za izdajo delovnega dovoljenja je potrebno priložiti tudi dokazilo o plačilu upravne takse. Informacijo o številki transakcijskega računa, sklicni številki in višini upravne takse pridobite na pristojni službi Zavoda RS za zaposlovanje, oziroma na spletni strani Zavoda www.ess.gov.si. – dejavnost – zaposlovanje in delo tujcev – upravne takse za delovna dovoljenja.

OPOZORILO

Prosilce naprošamo, da obrazec opremijo s žigom, podpisom pooblaščenih osebe in tujca, in ga izpolnijo z velikimi tiskanimi črkami. Pomembno je da so izpolnjene vse točke obrazca in da so priložena vsa dokazila. Popolna vloga omogoča, da dovoljenje izdamo najpozneje v 30 dneh.

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPOSLOVANJE

Centralna služba LJUBLJANA

Območna služba _____

Delovodna št. _____

POTRDILO O PRIJAVI - ODJAVI
(dovoljenje za zaposlitev - 11. člen ZZDT)

Podatki o zavezancu za prijavo (delodajalec)

Izpolni zavezanec

1	Firma										
2	Sedež										
3	Matična številka										
4	Davčna številka										
5	Priimek in ime odgovorne osebe										
6	EMŠO odgovorne osebe										
7	Prebivališče odgovorne osebe (ulica, kraj in poštna številka)										
	Številka pogodbe o zaposlitvi										

Podatki o tujcu

1	Priimek in ime										
2	EMŠO										
3	Davčna številka v RS, če jo ima										
4	Prebivališče v RS (ulica, kraj in poštna številka)										
5	Vrsta in številka potne listine (kje in kdaj je bila izdana in do kdaj velja)										
6	Delovno mesto										
7	Številka dovoljenja za zaposlitev										
8	Datum pričetka zavarovanja pri zavezancu za prijavo										
9	Začetek dela										
10	Prenehanje dela										

Za točnost podatkov na podlagi pooblastila tujca odgovarja zavezanec za prijavo.

V _____, dne _____

Podpis pooblaščenice osebe zavezanca

Štampiljka _____

Izpolni zavod

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje izdaja na podlagi 29. člena Zakona o zaposlovanju in delu tujcev (Ur. l. RS, št. 66/00) in na podlagi 179. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur. l. RS, št. 80/99 in 70/00) naslednje

POTRDILO

Zavod potrjuje prejem **PRIJAVE** dela tujca _____.

PRIJAVA vsebuje vsa dokazila, ki jih zahteva Pravilnik o postopku prijave in odjave dela tujcev

Datum

Štampiljka

Podpis pooblaščenice osebe zavoda

Zavod potrjuje, da je dne _____ prejel **ODJAVO** dela tujca _____.

Datum

Štampiljka

Podpis pooblaščenice osebe zavoda

PRILOGE K OBRAZCU TUJ - 4/3 - DOKAZILA O PRIJAVI TUJCA IZ 11. ČLENA ZZDT

- a) kopija delovnega dovoljenja;
- b) kopija dokazila o socialnem zavarovanju v Republiki Sloveniji;
- c) overjena kopija dovoljenja za prebivanje tujca v Republiki Sloveniji ali drug dokument, ki po zakonu o tujcih šteje kot dovoljenje za prebivanje.

Naziv in sedež delodajalca.....
 Davčna številka [.....]
 Gospodarska dejavnost..... [.....]
 (koda)

Napotnica za predhodni preventivni zdravstveni pregled

[.....] (premet, poklicni priimek in ime) kraj rojstva [.....]
 EMŠO [.....]

Naslov [.....] (kraj, ulica, številka, naziv pošte) [.....] (poštna številka)

Izobrazba [.....] (Stopnja od 1-9) poklic [.....] (standardna klasifikacija poklicev) [.....] (koda)

Na predhodni preventivni zdravstveni pregled ga-jo pošiljamo: (izbrano obkroži)

1. pred prvo zaposlitvijo,
2. po prenehanju opravljanja določenega dela na določenem delovnem mestu za več kot 12 mesecev.

Imenovani(a) se bo zaposlil(a) na delovnem mestu [.....] (koda)

Izjava o varnosti z oceno tveganja za navedeno delovno mesto je bila opravljena dne: [.....] (D D M M L L)

Pomebni podatki iz ocene tveganja so:

Kratek opis delovnega procesa (priprava dela, dominantna dela in naloge, tedenski delovni čas - v urah, delo v izmenah):

Delovna oprema (orodja, instrumenti, naprave itd.):

Predmeti dela (surovine, polizdelki, izdelki, informacije itd.):

Izpostavljenost tveganjem (navesti kritične dejavnike tveganja, zahteve, obremenitve in škodljivosti pri delu):

Po zadnji oceni tveganja so bili izvedeni naslednji ukrepi na področju tehničnega varstva in humanizacije dela:

Osebnna varovalna oprema:

Posebne zdravstvene zahteve, ki jih mora izpolnjevati delavec:

Delovno mesto je neustrezno za:

Pripombe delodajalca:

[.....] dne [.....] (kraj) [.....] žig [.....] (kraj, podpis odgovornega oseba delodajalca)

OPOMBA: Delodajalec pošlje delavca na predhodni preventivni zdravstveni pregled z napotnico, ki jo izpolni na predpisanem obrazcu v dveh izvodih, od katerih dobi vrnjen en izvod delodajalec z izpolnjeno oceno delovne zmožnosti, en izvod pa zadrži pooblaščen zdravnik.

POJASNILA:
 1 NACE klasifikacija (Standardna klasifikacija dejavnosti, Ur. l. RS, št. 2/02)
 2 Stopnja izobrazbe od 1 - 9 (Družbeni dogovor o temeljih za kvalifikacijo poklicev in strokovne izobrazbe, Ur. l. SFRJ, št. 29/80)
 3 Standardna klasifikacija poklicev (Ur. l. RS, št. 29/97)
 4 Koda, ki jo za delovno mesto uporablja delodajalec

Naziv in sedež izvajalca zdravstvenega varstva delavcev

Št. zdravniškega spričevala

Zdravniško spričevalo

z oceno izpolnjevanja posebnih zdravstvenih zahtev
po opravljenem predhodnem preventivnem zdravstvenem pregledu

....., rojen(a)

(priimek, dekleški priimek in ime)

D D M M L L

ki bo opravljal(a) delo je bil(a) na pregledu dne

(naziv delovnega mesta)

(koda)

D D M M L L

1. Izpolnjuje posebne zdravstvene zahteve za navedeno delovno mesto:

2. Izpolnjuje posebne zdravstvene zahteve za navedeno delovno mesto z naslednjimi omejitvami:

3. Začasno ne izpolnjuje posebnih zdravstvenih zahtev za navedeno delovno mesto:

4. Trajno ne izpolnjuje posebnih zdravstvenih zahtev za navedeno delovno mesto:

5. Predlagano drugo delo (opredeliti delo in eventualne omejitve):

6. Ocene izpolnjevanja posebnih zdravstvenih zahtev za navedeno delovno mesto ne moremo podati, ker:

6.1. ni izjave o varnosti z oceno tveganja (zdravstvene ogroženosti delovnega mesta),

6.2. ni opravljen(a) vseh pregledov in preiskav,

6.3. ni končano zdravljenje,

6.4. ni končana rehabilitacija.

Predlagani ukrepi na področju varnosti in zdravja pri delu:

..... dne

(kraj)

D D M M L L

žig

(žig - podpis osebe občinkega zdravniku)

IZJAVA DELODAJALCA

Spodaj podpisana odgovorna oseba _____ delodajalca /naziv in
sedež/ _____ **i z j a v l j a m, da**

- nam v zadnjih treh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po določbah ZZDT, oziroma za prekršek po predpisih o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
- v roku šestih mesecev pred vložitvijo vloge nismo odpuščali delavcev, zaposlenih za nedoločen čas,
- pred vložitvijo vloge za izdajo dovoljenja za zaposlitev na zavodu nismo vložili pisnega obvestila o prenehanju potreb po delu večjega števila delavcev,
- v obdobju enega leta pred vložitvijo vloge za pridobitev dovoljenja za zaposlitev tujca nismo bili prejemnik državne pomoči iz državnega proračuna za ohranitev produktivnih delovnih mest.

V _____, dne _____

Žig

Podpis odgovorne osebe

IZJAVA DELODAJALCA

Spodaj podpisana odgovorna oseba _____ delodajalca
_____, izjavljam, da delodajalcu
v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po
ZZDT.

V _____, dne _____

Žig

Podpis odgovorne osebe

Delodajalec:

matična številka:, davčna številka:

in

delavec:

na podlagi 15. in 29. člena Zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS, št. 42/2002) skleneta naslednjo

POGODBO O ZAPOSLOTVI

1. člen (čas trajanja delovnega razmerja)

Delovno razmerje je sklenjeno za

a) nedoločen čas od

b) določen čas od do, zaradi

2. člen (datum nastopa dela in naziv delovnega mesta)

Delavec bo nastopil delo dne na delovnem mestu

3. člen (opis in vrsta dela)

Delavec bo v času trajanja delovnega razmerja na svojem delovnem mestu opravljal zlasti naslednja dela in zadolžitve:

.....
.....
.....

4. člen (kraj opravljanja dela)

Delavec bo opravljal delo v / na

5. člen (delovni čas in razporeditev delovnega časa)

(1) Delavec bo opravljal delo s

a) polnim delovnim časom ur tedensko.

b) krajšim delovnim časom ur tedensko.

(2) Delovni čas je razporejen na dni v tednu.

(3) Dnevni delovni čas

a) traja od do ure.

b) je določen v izmenah od do ure, od do ure in od do ure.

6. člen (plača)

- (1) Osnovna plača delavca znaša EUR bruto na mesec.
- (2) Plača se izplačuje do dne v mesecu za pretekli mesec na osebni račun delavca pri
.....
številka
- (3) Delavcu pripadajo k osnovni plači dodatki skladno z zakonom, kolektivno pogodbo in splošnimi akti delodajalca.
- (4) Delavcu pripada dodatek za delovno uspešnost v višini% osnovne plače in plača iz naslova uspešnosti poslovanja delodajalca.
- (5) Delavcu pripadajo tudi naslednja plačila in bonitete:
.....
.....

7. člen (letni dopust)

- (1) Delavec ima pravico do dni rednega letnega dopusta, ki ga bo izrabljal po dogovoru z delodajalcem, upošteva potrebe delovnega procesa ter možnosti za lasten počitek in rekreacijo in njegove družinske obveznosti.
- (2) Delavec bo praviloma izrabljal ves dopust za tekoče koledarsko leto najkasneje do konca tekočega leta, če to ne bi bilo mogoče, pa v tekočem letu vsaj dva delovna tedna, preostanek pa v skladu s pisnim dogovorom z delodajalcem do 30. junija naslednjega leta.
- (3) Delodajalec mora ob spremembi pogojev, ki vplivajo na odmero letnega dopusta, pisno obvestiti delavca o trajanju letnega dopusta.

8. člen (odpovedni rok)

V primeru, da delavec redno odpove pogodbo o zaposlitvi, znaša odpovedni rok dni.

9. člen (dolžnosti delodajalca)

- (1) Delodajalec mora delavcu zagotavljati delo, za katero sta se sporazumela v tej pogodbi.
- (2) Delodajalec je dolžan delavcu zagotavljati pogoje za varno in zdravo delo v skladu s predpisi o varnosti in zdravju pri delu in drugimi predpisi ter varovati in spoštovati delavčevo osebnost in zasebnost.
- (3) Delodajalec mora delavcu zagotavljati stalno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje.

10. člen (dolžnosti delavca)

- (1) Delavec mora vestno opravljati delo na svojem delovnem mestu ter upoštevati zahteve in navodila delodajalca v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti iz delovnega razmerja.
- (2) Delavec mora spoštovati in izvajati predpise o varnosti in zdravju pri delu ter pazljivo opravljati delo, da zavaruje svoje življenje in zdravje ter življenje in zdravje drugih oseb.
- (3) Delavec mora obveščati delodajalca o bistvenih okoliščinah, ki vplivajo oziroma bi lahko vplivale na izpolnjevanje njegovih pogodbenih obveznosti, ter obveščati delodajalca o vsaki grozeči nevarnosti za življenje, zdravje ali nastanek materialne škode, ki jo zazna pri delu.
- (4) Delavec se je dolžan vzdržati škodljivih ravnanj do delodajalca.
- (5) Delavec mora varovati poslovne skrivnosti delodajalca in jih ne sme izkoriščati za svojo osebno uporabo ali jih izdati tretjemu, če jih je kot take predhodno določil delodajalec in so bile delavcu zaupane ali se je z njimi seznanil na drug način.
- (6) Med trajanjem delovnega razmerja delavec ne sme brez pisnega soglasja delodajalca za svoj ali tuj račun opravljati del ali sklepati poslov, ki sodijo v dejavnost, ki jo dejansko opravlja delodajalec, in pomenijo ali bi lahko pomenili za delodajalca konkurenco. V nasprotnem primeru delodajalec lahko zahteva povrnitev nastale škode.

11. člen
(konkurenčna klavzula)

- (1) Delavec ne sme v času mesecev po prenehanju delovnega razmerja opravljati del in sklepati poslov, pri katerih bi izkoriščal tehnična, tehnološka in poslovna znanja ali poslovne zveze, ki jih je v času trajanja delovnega razmerja pridobil z delom ali v zvezi z delom.
- (2) Delodajalec bo delavcu za ves čas, naveden v prejšnjem odstavku, mesečno izplačeval denarno nadomestilo v višini % povprečne mesečne plače delavca v zadnjih treh mesecih pred prenehanjem pogodbe o zaposlitvi.

12. člen
(druge pravice in obveznosti)

Delavec in delodajalec se dogovorita še o naslednjem :

a) poskusno delo:

· trajanje mesecev

· način spremljanja in ocenjevanja:

b) pripravništvo:

c) drugo:

13. člen
(sprememba pogodbe)

Spremembo pogodbe lahko kadarkoli predlagata delavec ali delodajalec, pogodba pa se spremeni le, če na to pristane tudi nasprotna stranka.

14. člen
(veljavnost določb in predpisi, ki se uporabljajo v delovnem razmerju)

- (1) Za vsa razmerja, ki niso urejena s to pogodbo, se uporabljajo določila zakonov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov delodajalca.
- (2) Delavec je seznanjen, da pri delodajalcu velja naslednja kolektivna pogodba:
- (3) Delavec mora biti seznanjen tudi z drugimi akti delodajalca, ki so pomembni za uresničevanje njegovih pravic in obveznosti iz delovnega razmerja.

15. člen
(izvodi pogodbe)

Ta pogodba je sestavljena v treh izvodih. Dva izvoda prejme delodajalec, enega pa delavec.

V / Na, dne

Delavec: Delodajalec:

REPUBLIKA SLOVENIJA

.....
 (organ, pristojen za sprejem prošnje)

**PROŠNJA ZA IZDAJO OZIROMA PODALJŠANJE DOVOLJENJA ZA ZAČASNO
 (ustrezno obkroži)
 PREBIVANJE IZ RAZLOGA ZAPOSLOTITVE ALI DELA (32. člen Zakona o tujcih)¹**

prostor za fotografijo

Sprejeta dne:	
Št. prošnje:	Taksa:
	☐ plačana
	☐ neplačana

1. EMŠO, če je določena:	
2. Priimek in ime:	
3. Priimek pred sklenitvijo zakonske zveze:	
4. Spol:	5. Državljanstvo:
6. Rojstni datum (dan, mesec, leto):	7. Rojstni kraj (država, kraj):
8. Zakonski stan:	9. Poklic:
10. Zadnje stalno oziroma začasno prebivališče v tujini ali v Republiki Sloveniji (država, kraj, ulica in hišna številka):	
11. Nameravani kraj prebivanja v Republiki Sloveniji oziroma sedanje začasno prebivališče v Republiki Sloveniji (naselje, ulica in hišna številka):	
12. Naslov, na katerega naj se prosilcu vročajo pošiljke (država, kraj, ulica in hišna številka):	
13. Datum vstopa na območje Republike Slovenije:	
14. Razlog ali namen prebivanja v Republiki Sloveniji:	
15. Način zagotovitve (viri) sredstev za preživljanje:	
16. Dokazilo o zdravstvenem zavarovanju:	

¹ Rubrika 12 se izpolni v primeru vloge za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje, rubrika 13 pa v primeru vloge za podaljšanje oziroma izdajo nadaljnega dovoljenja za začasno prebivanje.

17. Vrsta in številka potnega lista oziroma druge listine, datum in kraj izdaje ter njena veljavnost:	
18. Datum vložitve prošnje:	19. Podpis prosilca:

Izpolni uradna oseba

Številka izdane tiskovine oziroma odločbe:	Datum izdaje:
Dovoljenje velja od: do:	Opombe:
Prošnjo sprejel:	Prošnjo rešil:

V postopku bo organ po uradni dolžnosti pridobil naslednje podatke:

- o delovnem dovoljenju v Republiki Sloveniji,
- o obveznem zdravstvenem zavarovanju v Republiki Sloveniji, kadar tujec pri dokazilu o zdravstvenem zavarovanju navede, da je v Republiki Sloveniji obvezno zdravstveno zavarovan,
- podatke iz kazenske evidence Ministrstva za pravosodje Republike Slovenije,
- podatke iz evidenc o prekrških, ki jih vodijo pristojni organi v Republiki Sloveniji,
- ali je zoper tujca v Republiki Sloveniji uveden kazenski postopek ali postopek o prekršku pri pristojnih organih v Republiki Sloveniji.

**VLOGA ZA IZDAJO POTRDILA ZA VOZNIKA, KI NI DRŽAVLJAN DRŽAV
EVROPSKE SKUPNOSTI (npr. Hrvat, Makedonec.....)**

Prevoznik:.....
.....

Prosim za izdajo potrdila, da je naslednji voznik:

Ime :Priimek:

Datum in kraj rojstva: Državljanstvo:

Vrsta in referenčna številka osebnega dokumenta:

Datum izdaje: Kraj izdaje:

Številka vozniškega dovoljenja:

Datum izdaje: Kraj izdaje:

Številka zdravstvenega zavarovanja:

za opravljanje cestnih prevozov zaposlen v skladu z zakoni ali drugimi predpisi, ki veljajo v
Republiki Sloveniji ter v skladu s kolektivnimi pogodbami o veljavnih pogojih zaposlitve in
poklicnega usposabljanja voznikov v SLOVENIJI.

Posebne opombe:

.....
.....

Voznik je veljavno zaposlen od do

Kraj:.....

Podpis:

Datum:.....

Žig:

.....

